

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती अंतर्गत,
सीताबाई कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, अकोला

सराव परिक्षा हिवाळी-२०१९

बी.ए.भाग एक, सत्र- पहिले

विषय: राज्यशास्त्र

पेपर: भारतीय संविधानातील तरतूदी आणि स्थानिक स्वशासन

वेळ:- ३ तास

एकुण गुण:- ८०

- प्रश्न :- १ भारतीय संविधानाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १६
किंवा
भारतीय संविधानाच्या उद्देशपत्रिकेचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा. १६
- प्रश्न :- २ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा
- अ) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वामधील आर्थिक तत्वांचे वर्णन करा. ०४
ब) भारतीय संविधानातील मूलभूत कर्तव्य सांगा. ०४
क) मार्गदर्शक तत्वांचे महत्व लिहा. ०४
ड) राज्यनितीच्या सामाजिक तत्वांचे वर्णन करा. ०४
- किंवा
- इ) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वांचे स्वरूप स्पष्ट करा. ०४
फ) भारताचे नागरिकत्व कोणत्या परिस्थितीत समाप्त होऊ शकते. ०४
ग) भारतीय संविधानातील नागरिकत्वाच्या तरतूदी स्पष्ट करा. ०४
ह) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वामधील सामाजिक तत्वांचे वर्णन करा. ०४
- प्रश्न :- ३ योग्य पर्याय निवडा १६
- १) राष्ट्रपतीचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो?
अ) ३ वर्षे ब) ४ वर्षे क) ५ वर्षे ड) ६ वर्षे
- २) भारतीय शासन व्यवस्थेचे वास्तविक शासन प्रमुख कोण?
अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- ३) भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमान्वये राष्ट्रपतीला कार्यकारी सत्ता प्राप्त झाली आहे?
अ) कलम ५२ ब) कलम ५३ क) कलम ७३ ड) कलम ७४
- ४) राज्यसभेचे पदसिद्ध सभापती कोण असतात ?
अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- ५) भारतीय शासन व्यवस्थेचे वास्तविक शासन प्रमुख कोण?
अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- ६) राष्ट्रपतीची निवड कोण करते?
अ) निर्वाचन मंडळ ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) सरन्यायधीस
- ७) भारतीय शासन व्यवस्थेचे नामधारी शासन प्रमुख कोण?
अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- ८) राष्ट्रपती व मंत्रीमंडळ यातील दुआ म्हणून कोण कार्य करते?
अ) महाधिवक्ता ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- ९) उपराष्ट्रपती आपल्या पदाचा राजीनामा कोणाकडे देतात?
अ) पंतप्रधान ब) सरन्यायधीस क) राष्ट्रपती ड) राज्यपाल

- १०) मंत्रीमंडळाचा प्रमुख कोण असतो?
 अ) पंतप्रधान ब) सरन्यायधीस क) राष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- ११) भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमान्वये राष्ट्रपती आर्थिक आणीबाणी घोषित करतात?
 अ) कलम ३५२ ब) कलम २५३ क) कलम ३५६ ड) कलम ३६०
- १२) राष्ट्रपती पदासाठी उभे राहण्यासाठी किमान वय किती असावे लागते?
 अ) २५ वर्षे ब) ३० वर्षे क) ३५ वर्षे ड) यापैकी नाही
- १३) भारतीय पंतप्रधानाची नेमणूक कोण करतात?
 अ) राष्ट्रपती ब) सरन्यायधीस क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- १४) भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमान्वये राष्ट्रपती राष्ट्रीय आणीबाणी घोषित करतात?
 अ) कलम ३५२ ब) कलम २५३ क) कलम ३५६ ड) कलम ३६०
- १५) भारताच्या राष्ट्रपतीला शपथ कोण देतात?
 अ) पंतप्रधान ब) सरन्यायधीस क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- १६) पंतप्रधानाचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो?
 अ) ५ वर्षे ब) ४ वर्षे क) ३ वर्षे ड) ६ वर्षे

- प्रश्न :- ४ लोकसभेची रचना सागून अधिकार व कार्योची चर्चा करा . १६
 किंवा
 राज्यसभेची रचना सागून अधिकार व कार्योची स्पष्ट करा १६
- प्रश्न :- ५ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा
- अ) न्यायलयाचे प्रकार स्पष्ट करा. ०४
- ब) "अभिलेख न्यायालय' यावर चर्चा करा ०४
- क) उच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट करा. ०४
- ड) सर्वोच्च न्यायालयाचे अपीलिय अधिकारक्षेत्राचे वर्णन करा . ०४
 किंवा
- इ) सर्वोच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट करा ०४
- फ) भारतीय न्यायव्यस्थेची चार वैशिष्ट्ये सांगा ०४
- ग) सर्वोच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक आधिकारक्षेत्र सांगा ०४
- ह) उच्च न्यायालयाचे आधिकार स्पष्ट करा ०४

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती अंतर्गत,
सीताबाई कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, अकोला

सराव परिक्षा हिवाळी-२०१७

बी.ए.भाग एक, सत्र- पहिले

विषय: राज्यशास्त्र

पेपर: भारतीय संविधानातील तरतूदी आणि स्थानिक स्वशासन

वेळ:- ३ तास

एकुण गुण:- ८०

- प्रश्न :- १ भारतीय संविधानातील समता व स्वातंत्र्याच्या अधिकाराचे वर्णन करा. १६
किंवा
भारतीय संविधानाच्या उद्देशपत्रिकेचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा १६
- प्रश्न :- २ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा
- अ) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वाचे स्वरूप स्पष्ट करा. ०४
ब) भारतीय संविधानातील मूलभूत कर्तव्य सांगा. ०४
क) भारतीय संविधानातील नागरिकत्वाच्या तरतूदी स्पष्ट करा. ०४
ड) राज्यनितीच्या सामाजिक तत्वांचे वर्णन करा. ०४
किंवा
इ) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वामधील आर्थिक तत्वांचे वर्णन करा. ०४
फ) भारताचे नागरिकत्व कोणत्या परिस्थितीत समाप्त होऊ शकते. ०४
ग) मार्गदर्शक तत्वाचे महत्व लिहा.. ०४
ह) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वामधील सामाजिक तत्वांचे वर्णन करा. ०४
- प्रश्न :- ३ योग्य पर्याय निवडा १६
- १) भारतीय शासन व्यवस्थेचे वास्तविक शासन प्रमुख कोण?
अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- २) राष्ट्रपतीची निवड कोण करते?
अ) निर्वाचन मंडळ ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) सरन्यायधीस
- ३) भारतीय शासन व्यवस्थेचे नामधारी शासन प्रमुख कोण?
अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- ४) राष्ट्रपती व मंत्रीमंडळ यातील दुआ म्हणून कोण कार्य करते?
अ) महाधिवक्ता ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- ५) राष्ट्रपतीचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो?
अ) ३ वर्षे ब) ४ वर्षे क) ५ वर्षे ड) ६ वर्षे
- ६) भारतीय शासन व्यवस्थेचे वास्तविक शासन प्रमुख कोण?
अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- ७) भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमान्वये राष्ट्रपतीला कार्यकारी सत्ता प्राप्त झाली आहे?
अ) कलम ५२ ब) कलम ५३ क) कलम ७३ ड) कलम ७४
- ८) राज्यसभेचे पदसिद्ध सभापती कोण असतात ?
अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल
- ९) भारतीय पंतप्रधानाची नेमणूक कोण करतात?
अ) राष्ट्रपती ब) सरन्यायधीस क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल

१०) भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमान्वये राष्ट्रपती राष्ट्रीय आणीबाणी घोषित करतात?

अ) कलम ३५२ ब) कलम २५३ क) कलम ३५६ ड) कलम ३६०

११) भारताच्या राष्ट्रपतीला शपथ कोण देतात?

अ) पंतप्रधान ब) सरन्यायधीस क) उपराष्ट्रपती ड) राज्यपाल

१२) पंतप्रधानाचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो?

अ) ५ वर्षे ब) ४ वर्षे क) ३ वर्षे ड) ६ वर्षे

१३) उपराष्ट्रपती आपल्या पदाचा राजीनामा कोणाकडे देतात?

अ) पंतप्रधान ब) सरन्यायधीस क) राष्ट्रपती ड) राज्यपाल

१४) मंत्रीमंडळाचा प्रमुख कोण असतो?

अ) पंतप्रधान ब) सरन्यायधीस क) राष्ट्रपती ड) राज्यपाल

१५) भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमान्वये राष्ट्रपती आर्थिक आणीबाणी घोषित करतात?

अ) कलम ३५२ ब) कलम २५३ क) कलम ३५६ ड) कलम ३६०

१६) राष्ट्रपती पदासाठी उभे राहण्यासाठी किमान वय किती असावे लागते?

अ) २५ वर्षे ब) ३० वर्षे क) ३५ वर्षे ड) यापैकी नाही

प्रश्न :- ४ लोकसभेची रचना सागून अधिकार व कार्योची चर्चा करा

१६

किंवा

राज्यसभेची रचना सागून अधिकार व कार्योची स्पष्ट करा

१६

प्रश्न :- ५ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

अ) सर्वोच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट करा

०४

ब) भारतीय न्यायव्यस्थेची चार वैशिष्ट्ये सांगा .

०४

क) उच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट करा.

०४

ड) सर्वोच्च न्यायालयाचे अपीलिय अधिकारक्षेत्राचे वर्णन करा .

०४

किंवा

इ) सर्वोच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक आधिकारक्षेत्र सांगा

०४

फ) उच्च न्यायालयाचे आधिकार स्पष्ट करा

०४

ग) न्यायालयाचे प्रकार स्पष्ट करा.

०४

ह) "अभिलेख न्यायालय" यावर चर्चा करा

०४

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालित
सीताबाई कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अकोला

सराव परिक्षा (२०१७)
(बि.ए. भाग १ सेमिस्टर पहिले)
विषय :- राज्यशास्त्र

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

(मराठी माध्यम)

सूचना :- सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भारतीय राज्यघटनेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा. 16
किंवा
भारतीय राज्यघटनेतील स्वातंत्र्याच्या मुलभूत अधिकारांचे वर्णन करा. 16
2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :
 - (अ) राज्यनीतीच्या मार्गदर्शक तत्वांचा अर्थ स्पष्ट करा. 4
 - (ब) भारतीय नागरीकांचे मुलभूत कर्तव्ये लिहा. 4
 - (क) नागरीकत्व प्राप्त करण्याच्या पद्धती लिहा. 4
 - (ड) राज्यनीतीच्या मार्गदर्शक तत्वामधील सामाजिक तत्वे स्पष्ट करा. 4किंवा
 - (इ) राज्यनीतीच्या मार्गदर्शक तत्वातील राजकीय तत्वांचे वर्णन करा. 4
 - (फ) मुलभूत कर्तव्याचा अर्थ व महत्व स्पष्ट करा. 4
 - (ग) राज्यनीतीच्या मार्गदर्शक तत्वाची उपयोगिता स्पष्ट करा. 4
 - (ह) राज्यनीतीच्या मार्गदर्शक तत्वामधील आर्थिक तत्वे स्पष्ट करा. 4
3. योग्य पर्याय निवडा :
 - (1) भारताचा घटनात्मक प्रमुख कोण आहे ?
 - (अ) पंतप्रधान
 - (ब) राष्ट्रपती
 - (क) राज्यपाल
 - (ड) उपराष्ट्रपती

- (2) भारताच्या राष्ट्रपती पद व निष्ठेची शपथ कोण देतो ?
 (अ) पंतप्रधान (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) सर्वोच्च न्यायालयाचा मुख्य न्यायाधीश
 1
- (3) भारताच्या पंतप्रधानाची नेमणूक कोण करतो ?
 (अ) राज्यपाल (ब) राष्ट्रपती
 (क) मुख्यमंत्री (ड) उपराष्ट्रपती
 1
- (4) भारताच्या उपराष्ट्रपतीचा कार्यकाल किती असतो ?
 (अ) 5 वर्षे (ब) 6 वर्षे
 (क) 2 वर्षे (ड) 4 वर्षे
 1
- (5) राष्ट्रपती राजीनामा कोणाकडे सादर करतो ?
 (अ) उपराष्ट्रपती (ब) लोकसभा
 (क) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश (ड) राज्यसभा
 1
- (6) घटक राज्यात घटनेच्या कोणत्या कलमान्वये राष्ट्रपती राजवट लागू केली जाते ?
 (अ) 356 (ब) 360
 (क) 365 (ड) 352
 1
- (7) उपराष्ट्रपती पदासाठी वयाची कमीतकमी मर्यादा किती आहे ?
 (अ) 25 (ब) 30
 (क) 35 (ड) 18
 1
- (8) भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमानुसार राष्ट्रपतीला कार्यकारी अधिकार प्राप्त झाले ?
 (अ) 75 (ब) 53
 (क) 63 (ड) 55
 1
- (9) भारताचा राष्ट्रपती संविधानातील कोणत्या कलमानुसार पंतप्रधानाची नेमणूक करतो ?
 (अ) 74 (ब) 75
 (क) 71 (ड) 72
 1

- (10) भारताचा राष्ट्रपती कसा पदच्युत केला जातो ?
- (अ) उपराष्ट्रपती द्वारा (ब) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीश द्वारा
(क) महाभियोग द्वारा (ड) पंतप्रधान द्वारा 1
- (11) भारताच्या उपराष्ट्रपती पद व निष्ठेची शपथ कोण देतो ?
- (अ) राष्ट्रपती (ब) पंतप्रधान
(क) राज्यपाल (ड) सर्वोच्च न्यायालयाचा मुख्य न्यायाधीश 1
- (12) मंत्रीमंडळाचा प्रमुख कोण असतो ?
- (अ) सभापती (ब) राष्ट्रपती
(क) पंतप्रधान (ड) राज्यपाल 1
- (13) भारताचा राष्ट्रपती कोणत्या कलमान्वये आर्थिक आणीबाणी घोषित करतो ?
- (अ) 352 (ब) 360
(क) 356 (ड) 368 1
- (14) भारताच्या पंतप्रधानाचा कार्यकाल किती ?
- (अ) 2 वर्षे (ब) 3 वर्षे
(क) 4 वर्षे (ड) यापैकी नाही 1
- (15) मंत्रीमंडळाच्या सभेचे अध्यक्षपद कोण स्वीकारतो ?
- (अ) राष्ट्रपती (ब) राज्यपाल
(क) पंतप्रधान (ड) सभापती 1
- (16) लोकसभेत अँग्लोइंडियन जमातीचे किती प्रतिनिधी राष्ट्रपती नियुक्त करतो ?
- (अ) 12 (ब) 2
(क) 16 (ड) 4 1

4. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- (अ) लोकसभेच्या सदस्यांची पात्रता लिहा. 4
- (ब) राज्यसभेच्या अध्यक्षाची कार्ये स्पष्ट करा. 4
- (क) लोकसभेचे आर्थिक अधिकार स्पष्ट करा. 4
- (ड) राज्यसभेचा कार्यकाल स्पष्ट करा. 4

किंवा

- (इ) लोकसभेच्या कायदेकारी अधिकाराचे वर्णन करा. 4
- (फ) लोकसभा सभापतीचे कार्ये लिहा. 4
- (ग) राज्यसभेच्या प्रशासकीय अधिकार वर्णन करा. 4
- (ह) राज्यसभेच्या सभासदांची पात्रता लिहा. 4

5. सर्वोच्च न्यायालयाच्या अधिकार क्षेत्राचे वर्णन करा. 16

किंवा

उच्च न्यायालयाची रचना, अधिकार क्षेत्राचे वर्णन करा. 16

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालित
सीताबाई कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अकोला

सराव परिक्षा (२०१८)
(बि.ए. भाग १ सेमिस्टर दुसरे)
विषय :- राज्यशास्त्र

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

(मराठी माध्यम)

सूचना :—(1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- (अ) निवडणूक आयोगाची कार्ये थोडक्यात लिहा. 4
(ब) निवडणूक आयुक्ताची पात्रता लिहा. 4
(क) निवडणूक आयुक्ताची अधिकार व कार्ये थोडक्यात लिहा. 4
(ड) लोकसभे करीता मतदाराची पात्रता स्पष्ट करा. 4

किंवा

- (इ) विधानसभे करीता मतदाराची पात्रता स्पष्ट करा. 4
(फ) कोणत्याही पाच मान्यता प्राप्त राष्ट्रीय राजकीय पक्षाची नावे लिहा. 4
(ग) कोणत्याही पाच मान्यता प्राप्त प्रादेशिक राजकीय पक्षाची नावे लिहा. 4
(ह) मान्यता प्राप्त प्रादेशिक राजकीय पक्ष म्हणून मान्यता मिळविण्याच्या अटी लिहा. 4

2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- (अ) राज्यापालाचा विधिविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
(ब) राज्याच्या मंत्रिमंडळाची निर्मिती कशी केली जाते ? 4
(क) मंत्रिमंडळ पद्धतीची आधारभूत तत्वे स्पष्ट करा. 4
(ड) मंत्रिमंडळाची शासनविषयक कार्ये स्पष्ट करा. 4

किंवा

- (इ) मुख्यमंत्र्याची भूमिका स्पष्ट करा. 4
(फ) राज्यपालाचा शासन विषयक अधिकार वर्णन करा. 4
(ग) राज्याच्या मंत्रिमंडळाची अर्थविषयक कार्ये स्पष्ट करा. 4
(ह) राज्यपालाची भूमिका थोडक्यात स्पष्ट करा. 4

3. विधानसभेची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा 16
किंवा
विधानपरिषदेची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा. 16
4. योग्य पर्याय निवडा :
- (1) संविधानात पंचायतीच्या संदर्भात कोणत्या कलमांतर्गत तरतूद केली आहे ?
(अ) कलम 40 (ब) कलम 50
(क) कलम 60 (ड) कलम 70 1
- (2) 73 व्या घटनादुरुस्तीने ग्रामीण भागात कोणती व्यवस्था स्थापित केली ?
(अ) अध्यक्षीय (ब) पंचायतराज
(क) संघीय (ड) यापैकी नाही 1
- (3) गावच्या पातळीवर कोणती शासन संस्था कार्य करते ?
(अ) जिल्हा परिषद (ब) पंचायत समिती
(क) ग्राम पंचायत (ड) वरील सर्व 1
- (4) महानगर पलिकेचा कार्यकाल किती असतो ?
(अ) 5 वर्षे (ब) 6 वर्षे
(क) 7 वर्षे (ड) 8 वर्षे 1
- (5) गावाच्या विकासाच्या संदर्भात कोण निर्णय होत असते ?
(अ) ग्रामसभा (ब) पंचायत समिती
(क) जिल्हा परिषद (ड) यापैकी नाही 1
- (6) सरपंचाची निवड कोणाकडून केली जाते ?
(अ) ग्रामपंचायत सदस्या कडून (ब) प्रत्यक्ष मतदारा कडून
(क) पंचायत समिती - कडून (ड) जिल्हा परिषदे कडून 1
- (7) सरपंचाचा कार्यकाल किती असतो ?
(अ) 5 वर्षे (ब) 6 वर्षे
(क) 7 वर्षे (ड) 8 वर्षे 1
- (8) ग्रामसभेची बैठक कुणाच्या अध्यक्षतेखाली घेतली जाते ?
(अ) आयुक्त (ब) सरपंच
(क) असरपंच (ड) ग्रामसेवक 1
- (9) एका वर्षात किती ग्रामसभा घेणे बंधनकारक आहे ?
(अ) 2 (ब) 3
(क) 4 (ड) 6 1

- (10) कोणत्या घटना दुरुस्तीनुसार पंचायतराज व्यवस्थेला कायदेशिर दर्जा प्राप्त झाली ?
 (अ) 73 वी घटनादुरुस्तीने (ब) 78 वी घटनादुरुस्तीने
 (क) 71 वी घटनादुरुस्तीने (ड) 70 वी घटनादुरुस्तीने 1
- (11) गावाच्या स्तरावर कायदेमंडळ म्हणून कोण कार्य करते ?
 (अ) ग्रामपंचायत (ब) विधानसभा
 (क) जिल्हा परिषद (ड) पंचायत समिती 1
- (12) ग्रामपंचायतीमध्ये शासनाचा प्रतिनिधी म्हणून कोण कार्य करित असतो ?
 (अ) ग्रामसेवक (ब) गट विकास अधिकारी
 (क) मुख्य कार्यकारी अधिकारी (ड) जिल्हाधिकारी 1
- (13) ग्राम पंचायतीच्या सदस्याचा कार्यकाल किती असतो ?
 (अ) 5 वर्षे (ब) 6 वर्षे
 (क) 7 वर्षे (ड) 8 वर्षे 1
- (14) शहरी भागाकरीता कोणती शासन संस्था कार्य करते ?
 (अ) ग्रामपंचायत (ब) पंचायत समिती
 (क) महानगरपालिका (ड) जिल्हा परिषद 1
- (15) महानगरपालिकेच्या सदस्याचा कार्यकाल किती असतो ?
 (अ) 5 वर्षे (ब) 6 वर्षे
 (क) 7 वर्षे (ड) 8 वर्षे 1
- (16) महापौराची निवड कोण करतो ?
 (अ) महानगर पालिकेचे सदस्य (ब) प्रत्यक्ष मतदार
 (क) जिल्हा परिषद (ड) यापैकी नाही 1
5. संयुक्त महाराष्ट्राच्या संदर्भात नागपूर कराराचे वर्णन करा. 16
 किंवा
 माहितीच्या अधिकाराची प्रक्रिया स्पष्ट करा. 16

सराव परिक्षा (२०१८)
(बि.ए. भाग १ सेमिस्टर पहिले)
विषय :- राज्यशास्त्र
(मराठी माध्यम)

सूचना : सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भारतीय राज्यघटनेच्या उद्देशपत्रिकेचे स्वरूप व महत्त्व लिहा. 16

किंवा

भारतीय राज्यघटनेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा. 16

2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- (अ) मूलभूत कर्तव्यांचा अर्थ व महत्त्व स्पष्ट करा. 4
(ब) नागरिकत्व प्राप्त करण्याच्या पध्दती लिहा. 4
(क) राज्यनीतीच्या राजकीय तत्त्वांचे वर्णन करा. 4
(ड) राज्यनीतीच्या मार्गदर्शक तत्त्वाची उपयोगिता स्पष्ट करा. 4

किंवा

- (इ) राज्यनीतीची मार्गदर्शक तत्त्व म्हणजे काय ? 4
(फ) राज्यनीतीची सामाजिक तत्त्वे स्पष्ट करा. 4
(ग) भारतीय नागरिकांची मूलभूत कर्तव्ये लिहा. 4
(ह) राज्यनीतीची आंतरराष्ट्रीय संबंधविषयक तत्त्वे लिहा. 4

3. भारतताच्या राष्ट्रपतीच्या अधिकार व कार्याचे वर्णन करा.

किंवा

भारताच्या पंतप्रधानाची निवड पध्दती, अधिकार व कार्याचे वर्णन करा. 16

4. योग्य पर्याय निवडा :

(1) राज्यसभेचा कार्यकाल किती ?

(अ) 5 वर्षे

(ब) 6 वर्षे

(क) 4 वर्षे

(ड) यापैकी नाही

1

(2) लोकसभेच्या सभापतीची निवड कोण करतो ?

(अ) लोकसभा सदस्य

(ब) राज्यसभेचे सदस्य

(क) पंतप्रधान

(ड) राष्ट्रपती

1

(3) लोकसभा सदस्यासाठी कमीत कमी वयोमर्यादा किती आहे ?

(अ) 35 वर्षे

(ब) 25 वर्षे

(क) 30 वर्षे

(ड) 20 वर्षे

1

- (4) राज्यसभा धनविधेयकास किती दिवस विलंब लावू शकते ?
- (अ) 30
(ब) 14
(क) 40
(ड) 20 1
- (5) लोकसभेस संसदेचे कोणते सभागृह म्हणतात ?
- (अ) प्रथम
(ब) द्वितीय
(क) वरिष्ठ
(ड) यापैकी नाही. 1
- (6) राज्यसभेची सभासद संख्या किती असते ?
- (अ) 230
(ब) 250
(क) 278
(ड) 288 1
- (7) राज्यसभेच्या सदस्यासाठी कमीत कमी वयोनर्यादा किती आहे ?
- (अ) 35 वर्षे
(ब) 25 वर्षे
(क) 30 वर्षे
(ड) 28 वर्षे 1

(8) भारतीय संसदेच्या संयुक्त अधिवेशाची अध्यक्षता कोण करतो ?

(अ) राष्ट्रपती

(ब) महान्यायवादी

(क) लोकसभा सभापती

(ड) सरन्यायाधीश

1

(9) अर्थविधेयक प्रथम कोणत्या सभागृहात मांडले जाते ?

(अ) लोकसभा

(ब) राज्यसभा

(क) विधान परिषद

(ड) यापैकी नाही

1

(10) राज्यसभेची गणपूर्ती किती ?

(अ) $\frac{1}{6}$ (ब) $\frac{2}{3}$ (क) $\frac{1}{10}$ (ड) $\frac{1}{12}$

1

(11) राज्यसभेचा पदसिद्ध अध्यक्ष कोण असतो ?

(अ) राज्यपाल

(ब) पंतप्रधान

(क) राष्ट्रपती

(ड) उपराष्ट्रपती

1

(12) भारताच्या केंद्रीय विधीमंडळाला कोणत्या नावाने ओळखले जाते ?

(अ) काँग्रेस

- (ब) पार्लमेंट
(क) एनपीसी
(ड) फेडरल असेंबली 1
- (13) लोकसभेची जास्तीत जास्त सभासद संख्या किती असते ?
(अ) 550
(ब) 552
(क) 548
(ड) 545 1
- (14) राष्ट्रपती राज्यसभेत किती सभासदाची नियुक्ती करू शकतो ?
(अ) 22
(ब) 10
(क) 12
(ड) 15 1
- (15) लोकसभेत केंद्रशासित प्रदेशाचे किती सभासद निवडून येतात ?
(अ) 25
(ब) 20
(क) 30
(ड) 22 1

(16) लोकसभेत दिविध घटकराज्यांचे किंती सभासद निवडून येतात ?

(अ) 500

(ब) 530

(क) 545

(ड) 520

1

5. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

(अ) सर्वोच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक अधिकार क्षेत्र लिहा. 4

(ब) सर्वोच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट करा. 4

(क) उच्च न्यायालयाच्या पुनर्निर्णयाच्या अधिकार क्षेत्राचे वर्णन करा. 4

(ड) उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशाची नेमणूक प्रक्रिया लिहा. 4

किंवा

(इ) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशाची पात्रता लिहा. 4

(फ) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशाला पदभ्रष्ट करण्याच्या पध्दतीचे वर्णन करा. 4

(ग) उच्च न्यायालयाच्या प्रारंभिक अधिकार क्षेत्राचे वर्णन करा. 4

(ह) सर्वोच्च न्यायालयाचे महत्त्व स्पष्ट करा. 4

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालीत
सीताबाई कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अकोला

सराव परिक्षा (२०१९) (बि.ए. भाग १ सेमिस्टर पहिले)

विषय :- राज्यशास्त्र

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

(मराठी माध्यम)

सूचना :- सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भारतीय संविधानाच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा. 16
किंवा
भारतीय संविधानाच्या उद्देशपत्रिकेचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा. 16
2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
 - (अ) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वांमधील सामाजिक तत्वे स्पष्ट करा. 4
 - (ब) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वांमधील आंतरराष्ट्रीय तत्वे स्पष्ट करा. 4
 - (क) भारतीय संविधानातील मूलभूत कर्तव्ये लिहा. 4
 - (ड) भारताचे नागरिकत्व कसे संपादन करता येते ? 4
किंवा
 - (इ) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वांमधील आर्थिकतत्वे स्पष्ट करा. 4
 - (फ) मुलभूत कर्तव्याचे महत्व लिहा. 4
 - (ग) भारताचे नागरिकत्व कोणत्या परिस्थितीत समाप्त होवू शकते ? 4
 - (ह) मार्गदर्शक तत्वांचे महत्व लिहा. 4
3. योग पर्याय निवडा :
 - (1) केंद्र सरकारचा नाममात्र शासक कोण आहे ? 1
(अ) पंतप्रधान (ब) राष्ट्रपती
(क) उपराष्ट्रपती (ड) यापैकी नाही
 - (2) केंद्र सरकारचा वास्तविक शासक कोण आहे ? 1
(अ) पंतप्रधान (ब) राष्ट्रपती
(क) उपराष्ट्रपती (ड) यापैकी नाही
 - (3) राष्ट्रपतीला कार्यकारी सत्ता कोणत्या कलमाने प्राप्त झाली आहे ? 1
(अ) 53 (ब) 74
(क) 62 (ड) 63
 - (4) राष्ट्रपती व मंत्रीमंडळ यातील दुवा कोण असतो ? 1
(अ) पंतप्रधान (ब) राज्यपाल
(क) उपराष्ट्रपति (ड) यापैकी नाही
 - (5) राज्यसभेचा पदसिद्ध सभापती कोण असतो ? 1
(अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
(क) लोकसभा सभापती (ड) यापैकी नाही
 - (6) भारताच्या राष्ट्रपतीचा कार्यकाळ किती वर्षांचा आहे ? 1
(अ) 5 वर्ष (ब) 4 वर्ष

- (7) राष्ट्रिय आणीबाणीची घोषणा कोण करतो ? 1
 (अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) लोकसभा सभापती (ड) यापैकी नाही
- (8) भारताच्या पंतप्रधानाची नेमणूक कोण करतो ? 1
 (अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) यापैकी नाही
- (9) भारताचा राष्ट्रपती राष्ट्रीय आणीबाणी कोणत्या कलमाने घोषित करतो ? 1
 (अ) 360 (ब) 356
 (क) 352 (ड) यापैकी नाही
- (10) भारताचा राष्ट्रपती आर्थिक आणीबाणी कोणत्या कलमाने घोषित करतो ? 1
 (अ) 360 (ब) 356
 (क) 352 (ड) यापैकी नाही
- (11) भारतीय सैन्यदलांच्या प्रमुखांची नियुक्ती कोण करतो ? 1
 (अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) यापैकी नाही
- (12) भारताच्या राष्ट्रपतीला शपथ कोण देतो ? 1
 (अ) सर्वोच्च न्यायालयाचा सरन्यायाधीश (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) यापैकी नाही
- (13) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिकांची नेमणूक कोण करतो ? 1
 (अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) यापैकी नाही
- (14) राष्ट्रपतीची निवड कोणाकडून केली जाते ? 1
 (अ) लोकसभेकडून (ब) राज्यसभेकडून
 (क) निर्वाचक मंडळाकडून (ड) यापैकी नाही
- (15) संघ लोकसेवा आयोगाच्या अध्यक्षाची नेमणूक कोण करतो ? 1
 (अ) राज्यपाल (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राष्ट्रपती (ड) यापैकी नाही
- (16) पंतप्रधानाचा कार्यकाळ किती वर्षांचा असतो ? 1
 (अ) 5 वर्ष (ब) 4 वर्ष
 (क) 6 वर्ष (ड) यापैकी नाही

4. राज्य सभेची रचना, अधिकार व कार्यवि वर्णन करा 16
 किंवा

लोकसभेची रचना, अधिकार व कार्यवि वर्णन करा. 16

5. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा 4
 (अ) भारतीय न्याय व्यवस्थेची कोणतेही चार वैशिष्ट्ये सांगा. 4
 (ब) सर्वोच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा 4
 (क) उच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट करा. 4
 (ड) न्यायालयाचे प्रकार स्पष्ट करा. 4

किंवा

- (इ) भारततील न्यायालयाचे कोणतेही दोन प्रकाराचे वर्णन करा. 4
 (फ) सर्वोच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट सांगा. 4
 (ग) "सर्वोच्च न्यायालय हे अभिलेख न्यायालय आहे", स्पष्ट करा. 4
 (ह) उच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा. 4

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालित
सीताबाई कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अकोला

सराव परिक्षा (२०१९)
(बि.ए. भाग १ सेमिस्टर दुसरे)

Time : Three Hours]

विषय :- राज्यशास्त्र

[Maximum Marks : 80

(मराठी माध्यम)

नोट :- (१) सर्व प्रश्ने आवश्यक आहेत.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- (अ) निवडणूक आयुक्ताची अधिकार व कार्ये लिहा. 4
(ब) विधानसभेकरिता मतदाराची पात्रता स्पष्ट करा. 4
(क) कोणत्याही पाच मान्यताप्राप्त प्रादेशिक पक्षाची नावे लिहा. 4
(ड) निवडणूक आयुक्ताची पात्रता लिहा. 4

किंवा

- (इ) निवडणूक आयोगाची कार्ये लिहा. 4
(फ) लोकसभेकरिता मतदाराची पात्रता स्पष्ट करा. 4
(ग) कोणत्याही पाच मान्यता प्राप्त राष्ट्रीय राजकीय पक्षाची नावे लिहा. 4
(ह) मान्यता प्राप्त प्रादेशिक राजकीय पक्ष म्हणून मान्यता मिळविण्याच्या अटी लिहा. 4

2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- (अ) मुख्यमंत्र्याची भूमिका स्पष्ट करा. 4
(ब) राज्यपालाची भूमिका लिहा. 4
(क) मंत्रीमंडळाची शासनविषयक कार्ये स्पष्ट करा. 4
(ड) राज्यपालाचा शासन विषयक अधिकार वर्णन करा. 4

किंवा

- (इ) राज्यपालाचा विधीविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
(फ) राज्याच्या मंत्रीमंडळाची अर्थविषयक कार्ये स्पष्ट करा. 4
(ग) राज्याच्या मंत्रीमंडळाची निर्मिती कशी केली जाते ? 4
(ह) मंत्रीमंडल पद्धतीची आधारभूत तत्वे स्पष्ट करा. 4

3. महाराष्ट्र विधानसभेची रचना, अधिकार व कार्य स्पष्ट करा

किंवा

विधानपरिषदेची रचना, सांगून अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

4. योग्य पर्याय निवडा :

(१) महापौराची निवड कोण करतो ?

(अ) महानगरपालीका सभासद

(ब) प्रत्यक्ष मतदार

(क) विधान परिषद

(ड) गावठी मजदारी

1

- (2) महानगरपालीकेच्या सभासदाचा कार्यकाल किती असतो ? 1
 (अ) पाच वर्षे (ब) सहा वर्षे
 (क) सात वर्षे (ड) आठ वर्षे
- (3) शहरी भागासाठी कोणती शासन संस्था कार्य करते ? 1
 (अ) ग्रामपंचायत (ब) पंचायत समिती
 (क) महानगरपालिका (ड) जिल्हा परिषद
- (4) ग्रामपंचायत सदस्याचा कार्यकाल किती असतो ? 1
 (अ) पाच वर्षे (ब) सहा वर्षे
 (क) सात वर्षे (ड) आठ वर्षे
- (5) ग्रामपंचायतमध्ये शासनाचा प्रतिनिधी म्हणून कोण काम करित असतो ? 1
 (अ) ग्रामसेवक (ब) गट विकास अधिकारी
 (क) मुख्य कार्यकारी अधिकारी (ड) जिल्हाधिकारी
- (6) महाराष्ट्रामध्ये कोणत्या स्वरूपाची पंचायतराज व्यवस्था आहे ? 1
 (अ) एकरतीय (ब) द्विस्तरीय
 (क) त्रिस्तरीय (ड) यापैकी नाही
- (7) महानगरपालीकेच्या आयुक्तांची निवड कोण करतो ? 1
 (अ) मुख्यमंत्री (ब) राज्यपाल
 (क) महापौर (ड) यापैकी नाही
- (8) भारतातील स्थानिक स्वशासनाचा जनक कोणाला म्हणतात ? 1
 (अ) लॉर्ड रिपन (ब) लॉर्ड मेयो
 (क) लॉर्ड मेकॉले (ड) यापैकी नाही
- (9) महानगरपालीकेचा प्रमुख कोण असते ? 1
 (अ) महापौर (ब) महापालीका आयुक्त
 (क) शेरीफ (ड) यापैकी नाही
- (10) संविधानात पंचायतीच्या संदर्भात कोणत्या कलमांतर्गत तरतूद केली आहे ? 1
 (अ) कलम—40 (ब) कलम—50
 (क) कलम—60 (ड) कलम—70
- (11) 73 व्या घटना दुहस्तीने ग्रामीण भागात कोणती व्यवस्था स्थापित केली ? 1
 (अ) अध्यक्षीय (ब) पंचायतराज
 (क) संधीयव्यवस्था (ड) यापैकी नाही
- (12) गावच्या पातळीवर कोणती शासन संस्था कार्य करते ? 1
 (अ) जिल्हा परिषद (ब) पंचायत समिती
 (क) ग्रामपंचायत (ड) वरील सर्व
- (13) महानगरपालीकेचा कार्यकाल किती असतो ? 1
 (अ) 5 वर्षे (ब) 6 वर्षे
 (क) 7 वर्षे (ड) 8 वर्षे

- (14) गावाच्या विकासाच्या संदर्भात कोण निष्पत्ती घेत असतो ? 1
(अ) ग्रामसभा (ब) पंचायत समिती
(क) जिल्हा परिषद (ड) वरील सर्व
- (15) सरपंचाचा कार्यकाळ किती वर्षांचा असतो ? 1
(अ) 5 वर्षे (ब) 6 वर्षे
(क) 7 वर्षे (ड) 8 वर्षे
- (16) वर्षात किती ग्रामसभा घेणे बंधनकारक आहे ? 1
(अ) दोन (ब) तीन
(क) चार (ड) सहा
5. 'महाराष्ट्राच्या पंचायत राजव्यवस्थेत महिलांचा सहभाग' स्पष्ट करा. 16
किंवा
- संयुक्त महाराष्ट्राच्या संदर्भात नागपुर कराराचे वर्णन करा. 16

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालित
सीताबाई कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, अकोला
सराव परीक्षा - २०२१

बी.ए. भाग १ सेमीस्टर पहिले

विषय :- राज्यशास्त्र

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

(मराठी माध्यम)

सूचना :- सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भारतीय संविधानाच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा. 16
किंवा
भारतीय संविधानाच्या उद्देशपत्रिकेचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा. 16
2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
 - (अ) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वांमधील सामाजिक तत्वे स्पष्ट करा. 4
 - (ब) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वांमधील आंतरराष्ट्रीय तत्वे स्पष्ट करा. 4
 - (क) भारतीय संविधानातील मूलभूत कर्तव्ये लिहा. 4
 - (ड) भारताचे नागरिकत्व कसे संपादन करता येते ? 4किंवा
 - (इ) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वांमधील आर्थिकतत्वे स्पष्ट करा. 4
 - (फ) मुलभूत कर्तव्याचे महत्व लिहा. 4
 - (ग) भारताचे नागरिकत्व कोणत्या परिस्थितीत समाप्त होवू शकते ? 4
 - (ह) मार्गदर्शक तत्वांचे महत्व लिहा. 4
3. योग पर्याय निवडा :
 - (1) केंद्र सरकारचा नाममात्र शासक कोण आहे ? 1
(अ) पंतप्रधान (ब) राष्ट्रपती
(क) उपराष्ट्रपती (ड) यापैकी नाही
 - (2) केंद्र सरकारचा वास्तविक शासक कोण आहे ? 1
(अ) पंतप्रधान (ब) राष्ट्रपती
(क) उपराष्ट्रपती (ड) यापैकी नाही
 - (3) राष्ट्रपतीला कार्यकारी सत्ता कोणत्या कलमाने प्राप्त झाली आहे ? 1
(अ) 53 (ब) 74
(क) 62 (ड) 63
 - (4) राष्ट्रपती व मंत्रीमंडळ यातील दुवा कोण असतो ? 1
(अ) पंतप्रधान (ब) राज्यपाल
(क) उपराष्ट्रपति (ड) यापैकी नाही
 - (5) राज्यसभेचा पदसिद्ध सभापती कोण असतो ? 1
(अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
(क) लोकसभा सभापती (ड) यापैकी नाही
 - (6) भारताच्या राष्ट्रपतीचा कार्यकाळ किती वर्षांचा आहे ? 1
(अ) 5 वर्ष (ब) 4 वर्ष
(क) 6 वर्ष (ड) यापैकी नाही

- (7) राष्ट्रिय आणीबाणीची घोषणा कोण करतो ? 1
 (अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) लोकसभा सभापती (ड) यापैकी नाही
- (8) भारताच्या पंतप्रधानाची नेमणूक कोण करतो ? 1
 (अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) यापैकी नाही
- (9) भारताचा राष्ट्रपती राष्ट्रीय आणीबाणी कोणत्या कलमाने घोषित करतो ? 1
 (अ) 360 (ब) 356
 (क) 352 (ड) यापैकी नाही
- (10) भारताचा राष्ट्रपती आर्थिक आणीबाणी कोणत्या कलमाने घोषित करतो ? 1
 (अ) 360 (ब) 356
 (क) 352 (ड) यापैकी नाही
- (11) भारतीय सैन्यदलांच्या प्रमुखाची नियुक्ती कोण करतो ? 1
 (अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) यापैकी नाही
- (12) भारताच्या राष्ट्रपतीला शपथ कोण देतो ? 1
 (अ) सर्वोच्च न्यायालयाचा सरन्यायाधिश (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) यापैकी नाही
- (13) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिकांची नेमणूक कोण करतो ? 1
 (अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) यापैकी नाही
- (14) राष्ट्रपतीची निवड कोणाकडून केली जाते ? 1
 (अ) लोकसभेकडून (ब) राज्यसभेकडून
 (क) निर्वाचक मंडलाकडून (ड) यापैकी नाही
- (15) संघ लोकसेवा आयोगाच्या अध्यक्षची नेमणूक कोण करतो ? 1
 (अ) राज्यपाल (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राष्ट्रपती (ड) यापैकी नाही
- (16) पंतप्रधानाचा कार्यकाळ किती वर्षांचा असतो ? 1
 (अ) 5 वर्ष (ब) 4 वर्ष
 (क) 6 वर्ष (ड) यापैकी नाही
4. राज्य सभेची रचना, अधिकार व कार्यचे वर्णन करा 16
 किंवा
 लोकसभेची रचना, अधिकार व कार्यचे वर्णन करा 16
5. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा
- (अ) भारतीय न्याय व्यवस्थेची कोणतेही चार वैशिष्ट्ये सांगा 4
 (ब) सर्वोच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा 4
 (क) उच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट करा 4
 (ड) न्यायालयाचे प्रकार स्पष्ट करा 4
- किंवा
- (इ) भारतातील न्यायालयाचे कोणतेही दोन प्रकाराचे वर्णन करा 4
 (फ) सर्वोच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट सांगा 4
 (ग) "सर्वोच्च न्यायालय हे अभिनेल न्यायालय आहे", स्पष्ट करा 4
 (ह) उच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा 4

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालीत
सीताबाई कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, अकोला
सराव परीक्षा - २०२१

बी.ए. भाग १ सेमीस्टर दुसरे

विषय :- राज्यशास्त्र

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

(मराठी माध्यम)

सूचना :- (1) सर्व प्रश्नांना आवश्यक आहेत.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. निवडूक आयोगाची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.	16
किंवा	
राजकीय पक्षाच्या मान्यतेच्या अटी लिहा.	16
खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :	
(अ) राज्यपालाचा स्वविवेकाधिन अधिकार स्पष्ट करा.	4
(ब) मुख्यमंत्र्याची कार्ये स्पष्ट करा.	4
(क) मंत्री परिषदेची रचना स्पष्ट करा.	4
(ड) राज्यपालाची भूमिका स्पष्ट करा.	4
किंवा	
(इ) मंत्री मंडळाची शासनविषयक कार्ये स्पष्ट करा.	4
(फ) मुख्यमंत्र्याची भूमिका स्पष्ट करा.	4
(ग) राज्यपालाचा कायदेविषयक अधिकार सांगा.	4
(ह) मुख्यमंत्र्याचे वास्तविक स्थान स्पष्ट करा.	4
3. योग्य पर्याय निवडा :	
(1) विधानसभेचे सदस्य कोणत्या प्रकारे निवडल्या जातात ?	
(अ) प्रत्यक्ष निवडणूक	(ब) अप्रत्यक्ष निवडणूक
(क) राज्यपालाद्वारे	(ड) यापैकी नाही
(2) राज्यविधानसभा सदस्याचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो ?	
(अ) 2 वर्षे	(ब) 3 वर्षे
(क) 4 वर्षे	(ड) 5 वर्षे
(3) राज्यविधिमंडळाचे वरिष्ठ सभागृह कोणते आहे ?	
(अ) विधानसभा	(ब) विधानपरिषद
(क) लोकसभा	(ड) राज्यसभा
(4) विधानपरिषद कोणाच्या विनतीवरून बरखास्त केली जाते ?	
(अ) मुख्यमंत्री	(ब) मंत्रीमंडल
(क) राज्यपाल	(ड) विधानसभा
(5) महाराष्ट्र विधिमंडळातील शक्तिशाळी सभागृह कोणते ?	
(अ) विधानसभा	(ब) विधान परिषद
(क) लोकसभा	(ड) राज्यसभा
(6) राज्यविधिमंडळाचे कनिष्ठ सभागृह कोणते आहे ?	
(अ) विधान सभा	(ब) विधान परिषद
(क) लोकसभा	(ड) राज्यसभा

- (7) खालीलपैकी कोणत्या राज्यात विधानपरिषद आहे ?
 (अ) हिमाचल प्रदेश (ब) केरल
 (क) दिल्ली (ड) महाराष्ट्र 1
- (8) महाराष्ट्र विधानसभेची सभासद संख्या किती आहे ?
 (अ) 78 (ब) 288
 (क) 60 (ड) 500 1
- (9) धनविधेयक सर्वप्रथम कोणत्या सभागृहात मांडल्या जाते ?
 (अ) विधानसभा (ब) विधान परिषद
 (क) राज्यसभा (ड) यापैकी नाही 1
- (10) राज्यसरकारचा वास्तविक शासन प्रमुख कोण असतो ?
 (अ) राज्यपाल (ब) मुख्यमंत्री
 (क) प्रधानमंत्री (ड) राष्ट्रपति 1
- (11) मुख्यमंत्र्याला पद व गोपनीयतेची शपथ कोण देते ?
 (अ) राज्यपाल (ब) राष्ट्रपति
 (क) मुख्यन्यायाधीश (ड) यापैकी नाही 1
- (12) विधानसभेचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो ?
 (अ) तीन वर्षे (ब) चार वर्षे
 (क) पाच वर्षे (ड) सहा वर्षे 1
- (13) राज्यपाल आणि मंत्रीमंडळ ह्यांच्यातील दुआ कोण असतो ?
 (अ) पंतप्रधान (ब) मुख्यमंत्री
 (क) राज्यपाल (ड) राष्ट्रपति 1
- (14) विधानपरिषदेचा कार्यकाल किती वर्षांचा आहे ?
 (अ) 5 वर्षे (ब) 6 वर्षे
 (क) 7 वर्षे (ड) यापैकी नाही 1
- (15) भारतातील किती राज्यात द्विगृही विधिमंडळ आहेत ?
 (अ) पाच (ब) सहा
 (क) सात (ड) आठ 1
- (16) विधानपरिषद अर्थ विधेयकाला किती विलंब लागू शकते ?
 (अ) 14 दिवस (ब) 1 महिना
 (क) 3 महिने (ड) 6 महिने 1
4. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा :
 (अ) स्थानिक स्वशासन म्हणजे काय ? 4
 (ब) महानगरपालीकेची रचना सांगा ? 4
 (क) सरपंचाचे अधिकार स्पष्ट करा. 4
 (ड) ग्रामसभेची रचना लिहा. 4
- किंवा
- (इ) ग्रामपंचायतीची रचना सांगा. 4
 (फ) ग्रामपंचायतीचे अधिकारक्षेत्र स्पष्ट करा. 4
 (ग) ग्रामसभेचे अधिकार व कार्ये सांगा. 4
 (ह) स्थानिक स्वशासनाचे प्रकार स्पष्ट करा. 4
5. संयुक्त महाराष्ट्र आणि नागपूर करार या संदर्भातील सविस्तर माहिती स्पष्ट करा. 16
 किंवा
 माहितीच्या अधिकाराचे वर्णन करा. 16

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालित
सीताबाई कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, अकोला
सराव परीक्षा - २०२२

बी.ए. भाग १ सेमीस्टर पहिले

विषय :- राज्यशास्त्र

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

(मराठी माध्यम)

सूचना :- सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भारतीय संविधानाच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा. 16
किंवा
भारतीय संविधानाच्या उद्देशपत्रिकेचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा. 16
2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
 - (अ) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वांमधील सामाजिक तत्वे स्पष्ट करा. 4
 - (ब) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वांमधील आंतरराष्ट्रीय तत्वे स्पष्ट करा. 4
 - (क) भारतीय संविधानातील मूलभूत कर्तव्ये लिहा. 4
 - (ड) भारताचे नागरिकत्व कसे संपादन करता येते ? 4किंवा
 - (इ) राज्यनितीच्या मार्गदर्शक तत्वांमधील आर्थिकतत्वे स्पष्ट करा. 4
 - (फ) मूलभूत कर्तव्याचे महत्व लिहा. 4
 - (ग) भारताचे नागरिकत्व कोणत्या परिस्थितीत समाप्त होवू शकते ? 4
 - (ह) मार्गदर्शक तत्वाचे महत्व लिहा. 4
3. योग पर्याय निवडा :
 - (1) केंद्र सरकारचा नाममात्र शासक कोण आहे ? 1
(अ) पंतप्रधान (ब) राष्ट्रपती
(क) उपराष्ट्रपती (ड) यापैकी नाही
 - (2) केंद्र सरकारचा वास्तविक शासक कोण आहे ? 1
(अ) पंतप्रधान (ब) राष्ट्रपती
(क) उपराष्ट्रपती (ड) यापैकी नाही
 - (3) राष्ट्रपतीला कार्यकारी सत्ता कोणत्या कलमाने प्राप्त झाली आहे ? 1
(अ) 53 (ब) 74
(क) 62 (ड) 63
 - (4) राष्ट्रपती व मंत्रीमंडळ यातील दुवा कोण असतो ? 1
(अ) पंतप्रधान (ब) राज्यपाल
(क) उपराष्ट्रपति (ड) यापैकी नाही
 - (5) राज्यसभेचा पदसिद्ध सभापती कोण असतो ? 1
(अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
(क) लोकसभा सभापती (ड) यापैकी नाही
 - (6) भारताच्या राष्ट्रपतीचा कार्यकाळ किती वर्षांचा आहे ? 1
(अ) 5 वर्ष (ब) 4 वर्ष
(क) 6 वर्ष (ड) यापैकी नाही

- (7) राष्ट्रिय आणीबाणीची घोषणा कोण करतो ? 1
 (अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) लोकसभा सभापती (ड) यापैकी नाही
- (8) भारताच्या पंतप्रधानाची नेमणूक कोण करतो ? 1
 (अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) यापैकी नाही
- (9) भारताचा राष्ट्रपती राष्ट्रीय आणीबाणी कोणत्या कलमाने घोषित करतो ? 1
 (अ) 360 (ब) 356
 (क) 352 (ड) यापैकी नाही
- (10) भारताचा राष्ट्रपती आर्थिक आणीबाणी कोणत्या कलमाने घोषित करतो ? 1
 (अ) 360 (ब) 356
 (क) 352 (ड) यापैकी नाही
- (11) भारतीय सैन्यदलांच्या प्रमुखाची नियुक्ती कोण करतो ? 1
 (अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) यापैकी नाही
- (12) भारताच्या राष्ट्रपतीला शपथ कोण देतो ? 1
 (अ) सर्वोच्च न्यायालयाचा सरन्यायाधिश (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) यापैकी नाही
- (13) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिकांची नेमणूक कोण करतो ? 1
 (अ) राष्ट्रपती (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राज्यपाल (ड) यापैकी नाही
- (14) राष्ट्रपतीची निवड कोणाकडून केली जाते ? 1
 (अ) लोकसभेकडून (ब) राज्यसभेकडून
 (क) निर्वाचक मंडळाकडून (ड) यापैकी नाही
- (15) संघ लोकसेवा आयोगाच्या अध्यक्षी नेमणूक कोण करतो ? 1
 (अ) राज्यपाल (ब) उपराष्ट्रपती
 (क) राष्ट्रपती (ड) यापैकी नाही
- (16) पंतप्रधानाचा कार्यकाळ किती वर्षांचा असतो ? 1
 (अ) 5 वर्ष (ब) 4 वर्ष
 (क) 6 वर्ष (ड) यापैकी नाही
4. राज्य सभेची रचना, अधिकार व कार्ये वर्णन करा 16
 किंवा
 लोकसभेची रचना, अधिकार व कार्ये वर्णन करा. 16
5. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा
- (अ) भारतीय न्याय व्यवस्थेची कोणतेही चार वैशिष्ट्ये सांगा. 4
 (ब) सर्वोच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा. 4
 (क) उच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट करा. 4
 (ड) न्यायालयाचे प्रकार स्पष्ट करा. 4
- किंवा
- (इ) भारतातील न्यायालयाचे कोणतेही दोन प्रकारचे वर्णन करा. 4
 (फ) सर्वोच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट सांगा. 4
 (ग) "सर्वोच्च न्यायालय हे अभिलेख न्यायालय आहे", स्पष्ट करा. 4
 (ह) उच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा. 4

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालीत
सीताबाई कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अकोला

सराव परिक्षा

बि. ए. भाग २

विषय - राज्यशास्त्र (उन्हाळी २०१८)

वेळ - ३ तास

एकुण गुण - १००

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 100

(मराठी माध्यम)

सूचना :— (१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

(अ) तुलनात्मक राजकारणाचा अर्थ स्पष्ट करा. 5

(ब) संविधानाच्या प्रकाराचे वर्णन करा. 5

(क) संस्थात्मक दृष्टीकोणाच्या मर्यादा विशद करा. 5

(ड) संविधान वादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 5

किंवा

(इ) दृष्टीकोण म्हणजे काय ? 5

(फ) राजकीय व्यवस्था दृष्टीकोणाचा अर्थ विशद करा. 5

(ग) संविधानवादाची तत्वे लिहा. 5

(ह) संविधान व संविधानवाद यातील फरक स्पष्ट करा. 5

२. योग्य पर्याय निवडा :-

(१) ब्रिटनमध्ये कोणती शासन पद्धत आहे ? 1

(अ) संसदीय

(ब) अध्यक्षीय

(क) लष्करी

(ड) यापैकी नाही

(२) ब्रिटनचा औपचारिक प्रमुख कोण आहे ? 1

(अ) पंतप्रधान

(ब) राजा किंवा राणी

(क) लॉर्ड स्पिकर

(ड) कॉमन्स सभेचा सभापती

- (3) 1215 चा ऐतिहासिक प्रलेख कोणता ? 1
 (अ) पिटीशन ऑफ राइट्स (ब) मॅगनाकार्टा
 (क) बिल ऑफ राइट्स (ड) यापैकी नाही
- (4) लॉर्ड सभेच्या सदस्यांचा कार्यकाळ किती ? 1
 (अ) 6 वर्षे (ब) 4 वर्षे
 (क) 8 वर्षे (ड) यापैकी नाही
- (5) ब्रिटनच्या केंद्रीय कायदे मंडळाचे नाव काय आहे ? 1
 (अ) पार्लमेंट (ब) कॉंग्रेस
 (क) राष्ट्रीय जनकॉंग्रेस (ड) फेडरल असेंब्ली
- (6) लॉर्ड सभेची गणसंख्या किती ? 1
 (अ) 30 (ब) 3
 (क) 10 (ड) 20
- (7) कॉमन्स सभेचा कार्यकाळ किती ? 1
 (अ) 5 वर्षे (ब) 6 वर्षे
 (क) 7 वर्षे (ड) 2 वर्षे
- (8) मंत्रीमंडळाचा कार्यकाळ किती ? 1
 (अ) 5 वर्षे (ब) 7 वर्षे
 (क) 4 वर्षे (ड) 3 वर्षे
- (9) लॉर्ड सभेतील विधी लॉर्ड्सची संख्या किती ? 1
 (अ) 9 (ब) 6
 (क) 5 (ड) 4
- (10) अर्थविधेयक प्रथमतः कोणत्या सभागृहात मांडले जाते ? 1
 (अ) लॉर्ड सभा (ब) कॉमन्स-सभा
 (क) सिनेट (ड) राज्यसभा

- (11) ब्रिटनच्या शासन व्यवस्थेचे वैशिष्ट्य कोणते ? 1
 (अ) संघराज्य (ब) अध्यक्षीय
 (क) लिखित संविधान (ड) एककेंद्री राज्य
- (12) ब्रिटनची वास्तविक कार्यपालिका कोणती ? 1
 (अ) राजा किंवा राणी (ब) प्रिव्ही कौन्सिल
 (क) पंतप्रधान व मंत्रीपरिषद (ड) यापैकी नाही
- (13) ब्रिटनमधील राजकीय पक्षपद्धतीचे वैशिष्ट्ये कोणते ? 1
 (अ) बहुपक्ष पद्धत (ब) एकपक्ष पद्धत
 (क) द्विपक्ष पद्धत (ड) यापैकी नाही
- (14) ब्रिटनचे संविधान आहे ? 1
 (अ) लिखित (ब) अलिखित
 (क) परिदृढ (ड) यापैकी नाही
- (15) कॉमन्ससभेची सभासद संख्या किती ? 1
 (अ) 550 (ब) 438
 (क) 544 (ड) 650
- (16) पार्लमेंटचे वरिष्ठ सभागृह कोणते ? 1
 (अ) सिनेट (ब) राज्य सभा
 (क) कॉमन्स सभा (ड) लॉर्ड सभा
- (17) मंत्रिपरिषदेच्या सभासदाची नियुक्ती कोण करतो ? 1
 (अ) राजा किंवा राणी (ब) पंतप्रधान
 (क) लॉर्ड स्पिकर (ड) कॉमन्स सभेचा सभापती
- (18) कॉमन्स सभेची गणसंख्या किती ? 1
 (अ) 65 (ब) 30
 (क) 3 (ड) 40

- (19) पंतप्रधानाची नियुक्ती कोण करतो ? 1
- (अ) राजा किंवा राणी (ब) लॉर्ड स्पिकर
- (क) कॉमन्ससभेचा सभापती (ड) यापैकी नाही
- (20) 1628 चा ऐतिहासिक प्रलेख कोणता ? 1
- (अ) पिटीशन ऑफ राइट्स (ब) मॅगनाकार्टा
- (क) बिल ऑफ राइट्स (ड) अँक्ट ऑफ सेटलमेन्ट
3. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :
- (अ) अध्यक्ष्या निवडणूक प्रक्रियेचे विवेचन करा. 5
- (ब) सिनेटची रचना लिहा. 5
- (क) प्रतिनिधी सभेच्या अधिकार व कार्याचे वर्णन करा. 5
- (ड) राजकीय पक्षपद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा 5
- किंवा
- (इ) सिनेटची भूमिका स्पष्ट करा. 5
- (फ) सर्वोच्च न्यायालयाची रचना लिहा. 5
- (ग) प्रतिनिधी सभेच्या सभापतीच्या कार्याचे वर्णन करा. 5
- (ह) हितसंबंधी व दबावगटाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 5
4. स्विसच्या फेडरल कौन्सिलची रचना आणि अधिकार व कार्याचे विवेचन करा. 20
- किंवा
- स्विसमधील प्रत्यक्ष लोकशाहीची साधने विशद करा. 20
5. राष्ट्रीय जन काँग्रेसची रचना आणि अधिकार व कार्याचे विवेचन करा. 20
- किंवा
- सर्वोच्च जन न्यायालयाची रचना आणि अधिकार व कार्याचे वर्णन करा. 20

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालित
सीताबाई कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अकोला
बि.ए. भाग २ सेमिस्टर तिसरे 2019

सराव परिक्षा

विषय - राज्यशास्त्र

वेळ - ३ तास

एकुण गुण 80

(मराठी माध्यम)

सूचना :— सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. योग्य पर्याय निवडा :

(1) ब्रिटनच्या संविधानाची वैशिष्ट्ये कोणती ?	(अ) अलिखित संविधान	(ब) पार्लमेंटचे सार्वभौमत्व	
	(क) कायद्याची अधिसत्ता	(ड) वरील सर्व	1
(2) ब्रिटनच्या शासनव्यवस्थेत राजाचे स्थान कसे आहे ?	(अ) नाममात्र प्रमुख	(ब) वास्तविक प्रमुख	
	(क) नियुक्त कार्यकारी प्रमुख	(ड) यापैकी नाही	1
(3) ब्रिटनचा वास्तविक शासक कोण ?	(अ) राजा	(ब) लॉर्ड चान्सलर	
	(क) पंतप्रधान	(ड) कॉमन्स सभागृहाचा सभापती	1
(4) राष्ट्रकुल संघटनेचा प्रमुख कोण असतो ?	(अ) राजा	(ब) कॉमन्स सभागृहाचा सभापती	
	(क) पंतप्रधान	(ड) लॉर्ड चान्सलर	1
(5) 'राजा दिवंगत झाला, राजा चिरायू होवो'. या वाक्यातील पहिला 'राजा' या शब्दाचा अर्थ काय आहे ?	(अ) संस्था	(ब) व्यक्ती	
	(क) पार्लमेंट	(ड) यापैकी नाही	1
(6) राजा कोणाच्या सल्लावरून हाऊस ऑफ कॉमन्सचे विसर्जन करतो ?	(अ) लॉर्ड चान्सलर	(ब) पंतप्रधान	
	(क) सभापती	(ड) स्वविवेकाधिनि अधिकारानुसार	1
(7) ब्रिटनमध्ये मंत्रीमंडळाचा निर्माता कोण आहे ?	(अ) राजा	(ब) पंतप्रधान	
	(क) पक्षाचा नेता	(ड) लॉर्ड चान्सलर	1
(8) ब्रिटनमध्ये कोणती शासनपद्धती आहे ?	(अ) संसदीय	(ब) हुकमशाही	
	(क) अध्यक्षीय	(ड) संघराज्यात्मक	1
(9) ब्रिटनच्या मंत्रीमंडळाचा कार्यकाल किती आहे ?	(अ) 3 वर्षे	(ब) 5 वर्षे	
	(क) 2 वर्षे	(ड) 6 वर्षे	1
(10) ब्रिटिश मंत्रीमंडळाचा बैठकीचा अध्यक्ष कोण असतो ?	(अ) उपपंतप्रधान	(ब) राजा	
	(क) अर्थमंत्री	(ड) पंतप्रधान	1
(11) ब्रिटिश पार्लमेंटचे अधिवेशन आमंत्रित करण्याचा अधिकार कुणाला आहे ?	(अ) राजा	(ब) लॉर्ड चान्सलर	
	(क) कायदामंत्री	(ड) हाऊस ऑफ कॉमन्सचा सभापती	1

- (12) ब्रिटनच्या पंतप्रधानाची नेमणूक कोण करतो ?
 (अ) हाऊस ऑफ कॉमन्सचा सभापती (ब) राजा
 (क) पक्षनेता (ड) लॉर्ड चान्सलर 1
- (13) ब्रिटनच्या राजाचा कार्यकाल किती असतो ?
 (अ) 5 वर्षे (ब) 3 वर्षे
 (क) आजीवन (ड) यापैकी नाही 1
- (14) ब्रिटनमध्ये पंतप्रधानाचा कार्यकाल किती असतो ?
 (अ) 5 वर्षे (ब) 3 वर्षे
 (क) 4 वर्षे (ड) 7 वर्षे 1
- (15) कुणाच्या पूर्वपरवानगीने अंदाजपत्रक हाऊस ऑफ कॉमन्समध्ये सादर केल्या जाते ?
 (अ) मुख्य न्यायधीश (ब) महालेखापरीक्षक
 (क) लॉर्ड चान्सलर (ड) राजा 1
- (16) राजा आणि मंत्रीमंडळ यातील दुवा कोण असतो ?
 (अ) गृहमंत्री (ब) विरोधी पक्षनेता
 (क) अर्थमंत्री (ड) पंतप्रधान 1
2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :
 (अ) हाऊस ऑफ लॉर्ड्स रचना स्पष्ट करा. 4
 (ब) हाऊस ऑफ लॉर्ड्स विधीविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
 (क) ब्रिटन मध्ये छायामंत्रीमंडळाची भूमिका स्पष्ट करा. 4
 (ड) हाऊस ऑफ कॉमन्सचे अर्थविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
 किंवा
 (ए) हाऊस ऑफ कॉमन्सची रचना विशद करा. 4
 (फ) हाऊस ऑफ कॉमन्सचे विधीविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
 (ग) हाऊस ऑफ लॉर्डस्चे अर्थविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
 (ह) हाऊस ऑफ कॉमन्सच्या सभापतीचे कार्य स्पष्ट करा. 4
3. अमेरिकेच्या (U.S.A.) संविधानाची वैशिष्ट्ये वर्णन करा. 16
 किंवा
 अमेरिकेच्या राष्ट्रपतीचे अधिकार स्पष्ट करा. 16
4. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
 (अ) प्रतिनिधी सभेची रचना स्पष्ट करा. 4
 (ब) सिनेटचे अर्थविषयक अधिकार विषद करा. 4
 (क) अमेरिकन सर्वोच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट करा. 4
 (ड) अमेरिकन सर्वोच्च न्यायालयाचे पुनर्विलोकन विषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
 किंवा
 (इ) सिनेटची रचना लिहा. 4
 (फ) सिनेटचे विधीविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
 (ग) प्रतिनिधी सभेचे अर्थविषयक अधिकार विषद करा. 4
 (ह) प्रतिनिधी सभेचे शासनविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
5. सार्कची कार्ये वर्णन करा. 16
 किंवा
 सार्कची रचना वर्णन करा. 16

सराव परिक्षा
बि. ए. भाग २ (सेमिस्टर चवथे 2020)

वेळ - ३ तास

एकूण गुण - 80

विषय - राज्यशास्त्र

(मराठा माध्यम)

नोट :- सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
 - (अ) चीनच्या संविधानाची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये लिहा. 4
 - (ब) चीनच्या राष्ट्रीय जन काँग्रेसची रचना स्पष्ट करा. 4
 - (क) स्थायी समितीची रचना स्पष्ट करा. 4
 - (ड) चीनच्या नागरिकांच्या मुलभूत अधिकाराचे वर्णन करा. 4

किंवा

 - (इ) राष्ट्रीय जनकाँग्रेसच्या अधिकार व कार्ये वर्णन करा. 4
 - (फ) स्थायी समितीचे शासनविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
 - (ग) स्थायी समितीच्या कायदेविषयक अधिकाराचे वर्णन करा. 4
 - (ह) चीनच्या नागरिकांच्या मूलभूत कर्तव्याचे वर्णन करा. 4
2. चीनच्या राज्यपरिषदेची (State Council) रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा. 16

किंवा

चीनच्या साम्यवादी पक्षाची भूमिका स्पष्ट करा 16
3. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :
 - (अ) संयुक्त राष्ट्रांच्या सनदेचे महत्त्व स्पष्ट करा. 4
 - (ब) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या महासभेची रचना लिहा. 4
 - (क) संयुक्त राष्ट्रसंघाची ध्येये स्पष्ट करा. 4
 - (ड) संयुक्त राष्ट्रसंघाची आधारभूत तत्वे स्पष्ट करा. 4

किंवा

 - (इ) संयुक्त राष्ट्रसंघाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा. 4
 - (फ) महासभेची संयुक्त राष्ट्रसंघातील भूमिका स्पष्ट करा. 4
 - (ग) महासभेची कार्ये स्पष्ट करा. 4
 - (ह) संयुक्त राष्ट्रांच्या सनदेतील मानवाधिकाराची तरतूद वर्णन करा. 4
4. योग्य पर्याय निवडा :
 - (1) सुरक्षा परिषदेत एकूण _____ सदस्य आहेत. 1

(अ) 17 (ब) 15

(क) 19 (ड) 20

- (2) सुरक्षा परिषदेचे सदस्य _____ मार्फत निवडले जातात. 1
 (अ) महासभा (ब) आर्थिक व सामाजिक परिषद
 (क) विश्वस्त परिषद (ड) महासचिव
- (3) महासचिवाचा कार्यकाल _____ वर्ष आहे. 1
 (अ) 6 (ब) 5
 (क) 4 (ड) 1
- (4) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाच्या न्यायाधिकांचा कार्यकाल _____ वर्षे आहे. 1
 (अ) 5 (ब) 6
 (क) 9 (ड) 4
- (5) सुरक्षा परिषदेत कायम सदस्य _____ आहेत. 1
 (अ) 10 (ब) 5
 (क) 6 (ड) 15
- (6) सुरक्षा परिषदेत _____ अस्थायी (Temporary) सदस्य आहेत. 1
 (अ) 15 (ब) 10
 (क) 5 (ड) 6
- (7) संयुक्त राष्ट्रांचे 2017 पासून _____ महासचिव आहेत. 1
 (अ) ट्रीग्वेलाय (ब) कोफी अन्नान
 (क) अँटीनो गुटरेस (ड) यापैकी नाही
- (8) सुरक्षा परिषदेच्या अस्थायी सदस्यराष्ट्रांचा कार्यकाल _____ वर्षे आहे. 1
 (अ) 2 (ब) 4
 (क) 5 (ड) 1
- (9) युनोचे कायम सदस्य राष्ट्र _____ आहेत. 1
 (अ) चीन, फ्रान्स (ब) युनायटेड किंगडम, यु.एस.ए.
 (क) फ्रांस, रशिया (ड) बरील सर्व
- (10) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाची स्थापना _____ वर्षी झाली. 1
 (अ) 1950 (ब) 1945
 (क) 1919 (ड) 1939
- (11) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय _____ येथे आहे. 1
 (अ) न्यु दिल्ली (ब) हेग
 (क) न्युयॉर्क (ड) यापैकी नाही
- (12) सुरक्षा परिषदेचे मुख्यालय कोठे आहे ? 1
 (अ) पॅरिस (ब) वॉशिंग्टन (डि.सी.)
 (क) बँकॉक (ड) न्युयॉर्क
- (13) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाच्या पदाधिकाऱ्यांचा कार्यकाल किती ? 1
 (अ) 5 वर्ष (ब) 7 वर्ष
 (क) 3 वर्ष (ड) 9 वर्ष

- (14) स. राष्ट्रनंधाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे. 1
(अ) जिनेव्हा (ब) बँकॉक
(क) न्युयॉर्क (ड) लंडन
- (15) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय चे कामकाजालाठी न्यायाधीशांची गणपुर्ती संख्या _____ आहे. 1
(अ) 5 (ब) 9
(क) 4 (ड) 3
- (16) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाच्या अध्यक्षीची निवड कोण करतो ? 1
(अ) महासभा (ब) सुरक्षा परिषद
(क) न्यायालयाचे सदस्य (ड) यापैकी नाही
5. भारत-चीन संबंधाच्या संदर्भात तिबेट समस्या वर भाष्य करा. 16
किंवा
- चिनी वस्तू आणि बाजारपेठेचा (व्यापाराचा) भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील प्रभाव स्पष्ट करा. 16

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालित
सीताबाई कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अकोला

सराव परिक्षा (२०२१)
(बि.ए. भाग २ सेमिस्टर चवथे)

विषय :- राज्यशास्त्र

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

(मराठी माध्यम)

नोट :- सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- (अ) चीनच्या संविधानाची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये लिहा. 4
(ब) चीनच्या राष्ट्रीय जन काँग्रेसची रचना स्पष्ट करा. 4
(क) स्थायी समितीची रचना स्पष्ट करा. 4
(ड) चीनच्या नागरिकांच्या मुलभूत अधिकाराचे वर्णन करा. 4

किंवा

- (इ) राष्ट्रीय जनकाँग्रेसच्या अधिकार व कार्ये वर्णन करा. 4
(फ) स्थायी समितीचे शासनविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
(ग) स्थायी समितीच्या कायदेविषयक अधिकाराचे वर्णन करा. 4
(ह) चीनच्या नागरिकांच्या मूलभूत कर्तव्याचे वर्णन करा. 4

2. चीनच्या राज्यपरिषदेची (State Council) रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा. 16

किंवा

चीनच्या साम्यवादी पक्षाची भूमिका स्पष्ट करा. 16

3. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- (अ) संयुक्त राष्ट्रांच्या सनदेचे महत्व स्पष्ट करा. 4
(ब) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या महासभेची रचना लिहा. 4
(क) संयुक्त राष्ट्रसंघाची ध्येये स्पष्ट करा. 4
(ड) संयुक्त राष्ट्रसंघाची आधारभूत तत्वे स्पष्ट करा. 4

किंवा

- (इ) संयुक्त राष्ट्रसंघाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा. 4
(फ) महासभेची संयुक्त राष्ट्रसंघातील भूमिका स्पष्ट करा. 4
(ग) महासभेची कार्ये स्पष्ट करा. 4
(ह) संयुक्त राष्ट्रांच्या सनदेतील मानवाधिकाराची तरतूद वर्णन करा. 4

4. योग्य पर्याय निवडा :

(1) सुरक्षा परिषदेत एकूण _____ सदस्य आहेत. 1

- (2) सुरक्षा परिषदेचे सदस्य _____ मार्फत निवडले जातात. 1
 (अ) महासभा (ब) आर्थिक व सामाजिक परिषद
 (क) विश्वस्त परिषद (ड) महासचिव
- (3) महासचिवाचा कार्यकाल _____ वर्ष आहे. 1
 (अ) 6 (ब) 5
 (क) 4 (ड) 1
- (4) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाच्या न्यायाधिकांचा कार्यकाल _____ वर्षे आहे. 1
 (अ) 5 (ब) 6
 (क) 9 (ड) 4
- (5) सुरक्षा परिषदेत कायम सदस्य _____ आहेत. 1
 (अ) 10 (ब) 5
 (क) 6 (ड) 15
- (6) सुरक्षा परिषदेत _____ अस्थायी (Temporary) सदस्य आहेत. 1
 (अ) 15 (ब) 10
 (क) 5 (ड) 6
- (7) संयुक्त राष्ट्रांचे 2017 पासून _____ महासचिव आहेत. 1
 (अ) ट्रीग्वेलाय (ब) कोफी अन्नान
 (क) अँटीनो गुटरेस (ड) यापैकी नाही
- (8) सुरक्षा परिषदेच्या अस्थायी सदस्यराष्ट्रांचा कार्यकाल _____ वर्षे आहे. 1
 (अ) 2 (ब) 4
 (क) 5 (ड) 1
- (9) युनोचे कायम सदस्य राष्ट्र _____ आहेत. 1
 (अ) चीन, फ्रान्स (ब) युनायटेड किंगडम, यु.एस.ए.
 (क) फ्रान्स, रशिया (ड) बरील सर्व
- (10) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाची स्थापना _____ वर्षी झाली. 1
 (अ) 1950 (ब) 1945
 (क) 1919 (ड) 1939
- (11) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय _____ येथे आहे. 1
 (अ) न्यु दिल्ली (ब) हेग
 (क) न्युयार्क (ड) यापैकी नाही
- (12) सुरक्षा परिषदेचे मुख्यालय कोठे आहे ? 1
 (अ) पेरिस (ब) वॉशिंग्टन (डि.सी.)
 (क) बँकॉक (ड) न्युयॉर्क
- (13) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाच्या पदाधिकाऱ्यांचा कार्यकाल किती ? 1
 (अ) 5 वर्ष (ब) 7 वर्ष
 (क) 3 वर्ष (ड) 9 वर्ष

- (14) सं. राष्ट्रसंघाचे मुख्य कार्यालय _____ येथे आहे. 1
(अ) जिनेव्हा (ब) बॅकॉक
(क) न्युयॉर्क (ड) लंडन
- (15) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाचे कामकाजासाठी न्यायाधीशांची गणपुर्ती संख्या _____ आहे. 1
(अ) 5 (ब) 9
(क) 4 (ड) 3
- (16) आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाच्या अध्यक्षाची निवड कोण करतो ? 1
(अ) महासभा (ब) सुरक्षा परिषद
(क) न्यायालयाचे सदस्य (ड) यापैकी नाही
5. भारत-चीन संबंधांच्या संदर्भात तिबेट समस्या वर भाष्य करा. 16
किंवा
- चिनी वस्तू आणि बाजारपेठेचा (व्यापाराचा) भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील प्रभाव स्पष्ट करा. 16

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालीत
सीताबाई कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अकोला

सराव परिक्षा (२०२२)
(बि.ए. भाग २ सेमिस्टर तिसरे)

विषय :- राज्यशास्त्र

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

(मराठी माध्यम)

सूचना :— सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. योग्य पर्याय निवडा :

- (1) ब्रिटनच्या संविधानाची वैशिष्ट्ये कोणती ?
(अ) अलिखित संविधान (ब) पार्लमेंटचे सार्वभौमत्व
(क) कायद्याची अधिसत्ता (ड) वरील सर्व 1
- (2) ब्रिटनच्या शासनव्यवस्थेत राजाचे स्थान कसे आहे ?
(अ) नाममात्र प्रमुख (ब) वास्तविक प्रमुख
(क) नियुक्त कार्यकारी प्रमुख (ड) यापैकी नाही 1
- (3) ब्रिटनचा वास्तविक शासक कोण ?
(अ) राजा (ब) लॉर्ड चान्सलर
(क) पंतप्रधान (ड) कॉमन्स सभागृहाचा सभापती 1
- (4) राष्ट्रकुल संघटनेचा प्रमुख कोण असतो ?
(अ) राजा (ब) कॉमन्स सभागृहाचा सभापती
(क) पंतप्रधान (ड) लॉर्ड चान्सलर 1
- (5) 'राजा दिवंगत झाला, राजा चिरायू होवो'. या वाक्यातील पहिला 'राजा' या शब्दाचा अर्थ काय आहे ?
(अ) संस्था (ब) व्यक्ती
(क) पार्लमेंट (ड) यापैकी नाही 1
- (6) राजा कोणाच्या सल्लावरून हाऊस ऑफ कॉमन्सचे विसर्जन करतो ?
(अ) लॉर्ड चान्सलर (ब) पंतप्रधान
(क) सभापती (ड) स्वविवेकाधिनि अधिकारानुसार 1
- (7) ब्रिटनमध्ये मंत्रीमंडळाचा निर्माता कोण आहे ?
(अ) राजा (ब) पंतप्रधान
(क) पक्षाचा नेता (ड) लॉर्ड चान्सलर 1
- (8) ब्रिटनमध्ये कोणती शासनपद्धती आहे ?
(अ) संसदीय (ब) हुकमशाही
(क) अध्यक्षीय (ड) संघराज्यात्मक 1
- (9) ब्रिटनच्या मंत्रीमंडळाचा कार्यकाल किती आहे ?
(अ) 3 वर्षे (ब) 5 वर्षे
(क) 2 वर्षे (ड) 6 वर्षे 1
- (10) ब्रिटिश मंत्रीमंडळाचा बैठकीचा अध्यक्ष कोण असतो ?
(अ) उपपंतप्रधान (ब) राजा
(क) अर्थमंत्री (ड) पंतप्रधान 1
- (11) ब्रिटिश पार्लमेंटचे अधिवेशन आमंत्रित करण्याचा अधिकार कुणाला आहे ?
(अ) राजा (ब) लॉर्ड चान्सलर
(क) कायदामंत्री (ड) हाऊस ऑफ कॉमन्सचा सभापती 1

- (12) ब्रिटनच्या पंतप्रधानाची नेमणूक कोण करतो ?
 (अ) हाऊस ऑफ कॉमन्सचा सभापती (ब) राजा
 (क) पक्षनेता (ड) लॉर्ड चान्सलर 1
- (13) ब्रिटनच्या राजाचा कार्यकाल किती असतो ?
 (अ) 5 वर्षे (ब) 3 वर्षे
 (क) आजीवन (ड) यापैकी नाही 1
- (14) ब्रिटनमध्ये पंतप्रधानाचा कार्यकाल किती असतो ?
 (अ) 5 वर्षे (ब) 3 वर्षे
 (क) 4 वर्षे (ड) 7 वर्षे 1
- (15) कुणाच्या पूर्वपरवानगीने अंदाजपत्रक हाऊस ऑफ कॉमन्समध्ये सादर केल्या जाते ?
 (अ) मुख्य न्यायधीश (ब) महालेखापरीक्षक
 (क) लॉर्ड चान्सलर (ड) राजा 1
- (16) राजा आणि मंत्रीमंडळ यातील दुवा कोण असतो ?
 (अ) गृहमंत्री (ब) विरोधी पक्षनेता
 (क) अर्थमंत्री (ड) पंतप्रधान 1
2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा
- (अ) हाऊस ऑफ लॉर्ड्स रचना स्पष्ट करा. 4
 (ब) हाऊस ऑफ लॉर्ड्स विधीविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
 (क) ब्रिटन मध्ये छायामंत्रीमंडळाची भूमिका स्पष्ट करा. 4
 (ड) हाऊस ऑफ कॉमन्सचे अर्थविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
- किंवा
- (इ) हाऊस ऑफ कॉमन्सची रचना विशद करा. 4
 (फ) हाऊस ऑफ कॉमन्सचे विधीविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
 (ग) हाऊस ऑफ लॉर्डस्चे अर्थविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
 (ह) हाऊस ऑफ कॉमन्सच्या सभापतीचे कार्य स्पष्ट करा. 4
3. अमेरिकेच्या (U.S.A.) संविधानाची वैशिष्ट्ये वर्णन करा. 16
- किंवा
- अमेरिकेच्या राष्ट्रपतीचे अधिकार स्पष्ट करा. 16
4. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
- (अ) प्रतिनिधी सभेची रचना स्पष्ट करा. 4
 (ब) सिनेटचे अर्थविषयक अधिकार विषद करा. 4
 (क) अमेरिकन सर्वोच्च न्यायालयाची रचना स्पष्ट करा. 4
 (ड) अमेरिकन सर्वोच्च न्यायालयाचे पुनर्विलोकन विषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
- किंवा
- (इ) सिनेटची रचना लिहा. 4
 (फ) सिनेटचे विधीविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
 (ग) प्रतिनिधी सभेचे अर्थविषयक अधिकार विषद करा. 4
 (ह) प्रतिनिधी सभेचे शासनविषयक अधिकार स्पष्ट करा. 4
5. सार्कची कार्ये वर्णन करा. 16
- किंवा
- सार्कची रचना वर्णन करा. 16

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालीत
सीताबाई कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अकोला

सराव परिक्षा (२०१७)

(बि.ए. भाग ३)

विषय :- राज्यशास्त्र

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 100

(मराठी माध्यम)

नोट :- सर्व प्रश्नान समान गुण आहेत.

1. योग्य पर्याय निवडा :

(i) 'रिपब्लिक' ग्रंथाचा लेखक कोण आहे :

(अ) रूसो

(ब) अॅरिस्टॉटल

(क) प्लेटो

(ड) साक्रेटीस

1

(ii) 'राज्यशास्त्र हे शक्तीचे शास्त्र आहे' असे कोण म्हणतो ?

(अ) लॉस्वेल

(ब) कॅटलिन

(क) रॉबसन

(ड) रॉबर्ट हॉल

1

(iii) 'सुवर्ण मध्याची' संकल्पना कुणी मांडली :

(अ) प्लेटो

(ब) साॅक्रेटीस

(क) अॅरिस्टॉटल

(ड) रूसो

1

(iv) 'राज्यशास्त्र हे प्रधानशास्त्र आहे' असे कोण म्हणतो :

(अ) अॅरिस्टॉटल

(ब) प्लेटो

(क) लॉक

(ड) हॉब्स

1

(v) 'ह्युमन नेचर इन पॉलिटिक्स' या ग्रंथाचा लेखक कोण ?

(अ) लॉस्वेल

(ब) कॅटलीन

(क) डेव्हीड ईस्टन

(ड) ग्रॅहम वालास

1

- (vi) 'पॉलिटिकल सिस्टम' या ग्रंथाचा लेखक कोण ?
 (अ) डेव्हिड ईस्टन (ब) ग्रॅहम वालास
 (क) कॅटलिन (ड) लॉस्वेल 1
- (vii) 'कोणाला काय, केव्हा आणि कसे मिळते म्हणजे राजकारण' असे कोण म्हणतो ?
 (अ) रॉबर्ट डाल (ब) डेव्हिड ईस्टन
 (क) लॉस्वेल (ड) यापैकी नाही 1
- (viii) प्लेटो ने 'आदर्श राज्य' संकल्पना कोणत्या ग्रंथातून मांडली ?
 (अ) द रिपब्लिक (ब) द लॉज
 (क) पॉलिटिक्स (ड) सोशल सायन्स 1
- (ix) 'द प्रोसेस ऑफ गव्हर्नमेंट' हा ग्रंथ कोणी लिहिला.
 (अ) बेंटले (ब) सेबाईन
 (क) कॅटलिन (ड) लॉस्की 1
- (x) 'निर्णय निर्धारण प्रक्रियेत सहभाग म्हणजे शक्ती होय.' असे कोणी म्हटले ?
 (अ) लॉस्वेल (ब) कॅटलीन
 (क) सेबाईन (ड) लास्की 1
- (xi) संमोहक अधिसूत्रेचे स्वरूप कशा स्वरूपाचे असते :
 (अ) सार्वजनिक (ब) व्यक्तीगत
 (क) हुकुमशाही (ड) यापैकी नाही 1
- (xii) 'राज्याचा प्रमुख आधार बलसामर्थ्य नव्हे तर संमती होय' असे कोणी म्हटले :
 (अ) ग्रीन (ब) हॉब्ज
 (क) लॉक (ड) रूसो 1
- (xiii) 'पोलिटिकल मॅन' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
 (अ) लियसेट (ब) प्लेटो
 (क) हॉब्ज (ड) लॉस्की 1

(xiv) बर्नाड रसेल यांचे मते 'शक्तीचे' प्रकार कोणते ?

- (अ) परंपरागत शक्ती (ब) नग्न शक्ती
(क) क्रांतिकारी शक्ती (ड) वरील सर्व

1

(xv) अधिमान्यता कोणत्या मार्गाने प्राप्त केल्या जाते :

- (अ) विचारधारा (ब) प्रतिके
(क) राजकीय सामाजिकरण (ड) वरील सर्व

1

(xvi) मॅक्स वेबर यांचे मते 'अधिसत्तेचे' आधार कोणते ?

- (अ) बुद्धीनिष्ठता (ब) परंपरागत
(क) सम्मोहक (ड) वरील सर्व

1

(xvii) राज्यशास्त्राचा जनक कोण आहे ?

- (अ) अॅरिस्टॉटल (ब) हॉब्स
(क) मिल (ड) लॉक

1

(xviii) 'लेजिटिमसी' (Legitimacy) या शब्दाची उत्पत्ती कोणत्या लॅटिन शब्दातून झाली :

- (अ) लेजिटिमस (ब) लेजिमसी
(क) लेजिटी (ड) यापैकी नाही

1

(xix) आधुनिक राजकीय विश्लेषणातील राजकीय सिद्धांताचे स्वरूप कसे आहे ?

- (अ) मूल्याधिष्ठीत (ब) एकतंत्री
(क) मूल्यनिरपेक्ष (ड) यापैकी नाही

1

(xx) खालीलपैकी कोणत्या भाषेतून 'सिद्धांत' या शब्दाची उत्पत्ती झाली ?

- (अ) जर्मन (ब) फ्रेंच
(क) लॅटिन (ड) ग्रीक

1

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

- (अ) राज्याचा 'आदर्शवादी' दृष्टीकोण स्पष्ट करा 5
(ब) राज्याच्या उदयाचा दैवी सिद्धांत लिहा 5
(क) हॉब्स ने मानवी स्वभावाचे वर्णन कसे केले आहे 5
(ड) लॉकप्रणीत सामाजिक कराराचा विचार लिहा 5

किंवा

- (इ) रूसोप्रणीत सामाजिक ईहा (General Will) लिहा 5
- (फ) राज्याच्या उदयाचा ऐतिहासिक सिद्धांत स्पष्ट करा 5
- (ग) लॉक यांनी मानवी स्वभावाचे वर्णन कसे केले आहे 5
- (ह) हॉब्सचे सामाजिक करारासंबंधी विचार स्पष्ट करा. 5
3. सार्वभौमत्व म्हणजे काय ? सार्वभौमत्वाची वैशिष्ट्ये लिहा. 20
- किंवा
- स्वातंत्र्य म्हणजे काय ? स्वातंत्र्याचे प्रकार स्पष्ट करा. 20
4. समतेची संकल्पना आणि प्रकाराचे वर्णन करा. 20
- किंवा
- लोकशाहीचा अर्थ लिहून लोकशाहीच्या यशस्वीतेसंबंधी अटी स्पष्ट करा. 20
5. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
- (अ) सामाजिक परिवर्तनाचा अर्थ स्पष्ट करा 5
- (ब) कल्याणकारी राज्याची वैशिष्ट्ये सांगा 5
- (क) सामाजिक परिवर्तनावर प्रभाव पाडणारे घटक स्पष्ट करा 5
- (ड) सामाजिक परिवर्तनाचा निर्धारणवादी सिद्धांत स्पष्ट करा. 5
- किंवा
- (इ) कल्याणकारी राज्याचा अर्थ लिहा 5
- (फ) सामाजिक परिवर्तनाचा चक्राकार सिद्धांत स्पष्ट करा. 5
- (ग) विकासाचा अर्थ लिहा 5
- (ह) सामाजिक परिवर्तनाचा 'हास' सिद्धांत स्पष्ट करा. 5

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालीत
सीताबाई कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अकोला

सराव परिक्षा (२०१८)

(बि.ए. भाग ३)

विषय :- राज्यशास्त्र

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 100

(मराठी माध्यम)

सूचना :- सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. योग्य पर्याय निवडा :

(1) राज्यशास्त्राचा जनक कोण आहे ?

(अ) अॅरिस्टॉटल

(क) मिल

(ब) हॉब्स

(ड) लॉक

1

(2) "रिपब्लिक" या ग्रंथाचा लेखक कोण ?

(अ) अॅरिस्टॉटल

(क) सॉक्रेटिस

(ब) प्लेटो

(ड) रूसो

1

(3) 'राज्यशास्त्र हे प्रधानशास्त्र आहे.' असे कोण म्हणतो ?

(अ) अॅरिस्टॉटल

(क) हॉब्स

(ब) प्लेटो

(ड) लॉक

1

(4) "पॉलिटिक्स" या ग्रंथाचा लेखक कोण ?

(अ) प्लेटो

(क) सॉक्रेटिस

(ब) अॅरिस्टॉटल

(ड) रूसो

1

(5) अॅथॉरिटी (Authority) या शब्दाची उत्पत्ती कोणत्या भाषेतून झालेली आहे ?

(अ) रोमन

(क) जर्मन

(ब) इटालियन

(ड) यापैकी नाही

1

(6) 'राज्याचा प्रमुख आधार बलसामर्थ्यपिका संमती आहे.' असे कोणी म्हटले ?

(अ) ग्रीन

(क) लॉक

(ब) हॉब्स

(ड) रूसो

1

(7) सिद्धांत या शब्दाची उत्पत्ती कोणत्या भाषेतून झाली आहे ?

(अ) ग्रीक

(क) लॅटिन

(ब) फ्रेंच

(ड) जर्मन

1

(19) "द प्रोसेस ऑफ गव्हर्नमेंट" हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

(अ) लास्की

(ब) कॅटलिन

(क) सेबाईन

(ड) बेंटले

1

(20) "ग्रामर ऑफ पॉलिटिक्स" हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?

(अ) डेव्हिड ईस्टन

(ब) मॅक्स वेबर

(क) सेबाईन

(ड) लास्की

1

2. राज्य उत्पत्तीच्या ईश्वरीय सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.

20

किंवा

राज्य उदयाच्या ऐतिहासिक सिद्धांताचे वर्णन करा.

20

3. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

(अ) स्वातंत्र्याचा अर्थ स्पष्ट करा.

5

(ब) सार्वभौमसत्तेची वैशिष्ट्ये लिहा.

5

(क) नागरिकत्वाचा अर्थ स्पष्ट करा.

5

(ड) स्वातंत्र्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

5

किंवा

(इ) सार्वभौमसत्तेचा अनेकसत्तावादी सिद्धांत स्पष्ट करा.

5

(फ) अधिकाराचा अर्थ स्पष्ट करा.

5

(ग) नैसर्गिक अधिकाराचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

5

(ह) ऑस्टिनच्या सार्वभौमसत्तेच्या सिद्धांताची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

5

4. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

(अ) लोकशाहीच्या तीन व्याख्या लिहा.

5

(ब) समतेचा अर्थ लिहा.

5

(क) न्याय म्हणजे काय ?

5

(ड) समता आणि स्वातंत्र्यातील संबंध स्पष्ट करा.

5

किंवा

(इ) न्यायाचे प्रकार लिहा.

5

(फ) लोकशाहीचे प्रकार लिहा.

5

(ग) समतेचे प्रकार स्पष्ट करा.

5

(ह) लोकशाही यशस्वितेच्या पाच अटी लिहा.

5

5. लोककल्याणकारी राज्याची संकल्पना स्पष्ट करा.

20

किंवा

सामाजिक परीवर्तन म्हणजे काय ? सामाजिक परिवर्तनाच्या घटकांचे वर्णन करा.

20

- (8) अधिमान्यता प्राप्तीसाठी कोणत्या मार्गाचा अवलंब केला जातो ?
 (अ) विचारप्रणाली (ब) प्रतिके
 (क) संसूचन (ड) वरील सर्व 1
- (9) लेजिटिमसी (Legitimacy) या शब्दाची उत्पत्ती कोणत्या भाषेतून झालेली आहे ?
 (अ) इटालियन (ब) फ्रेंच
 (क) लॅटिन (ड) जर्मन 1
- (10) बर्ट्रांड रसेल यांच्या मते शक्तीचे प्रकार कोणते ?
 (अ) परंपरागत शक्ती (ब) नग्न शक्ती
 (क) क्रांतीकारक शक्ती (ड) वरील सर्व 1
- (11) 'पॉलिटिकल पॉवर' या ग्रंथाचा लेखक कोण ?
 (अ) प्लेटो (ब) अॅरिस्टॉटल
 (क) चार्ल्स मेरियम (ड) डेव्हिड इंस्टन 1
- (12) पारंपारिक राजकीय सिद्धांताचे स्वरूप कसे आहे ?
 (अ) मूल्याधिष्ठीत (ब) मूल्यनिरपेक्ष
 (क) अनुभववादी (ड) यापैकी नाही 1
- (13) "ह्यूमन नेचर इन पॉलिटिक्स" या ग्रंथाचा लेखक कोण ?
 (अ) ग्रॅहम वॉलॉस (ब) डेव्हिड इंस्टन
 (क) कॅटलिन (ड) लॉस्वेल 1
- (14) मॅक्स वेबरच्या मते अधिसत्तेचे प्रकार कोणते ?
 (अ) पारंपारिक अधिसत्ता (ब) दिव्यवलयी अधिसत्ता
 (क) वैधानिक अधिसत्ता (ड) वरील सर्व 1
- (15) अधिसत्तेचे वैशिष्ट्य कोणते आहे ?
 (अ) संस्थात्मक स्वरूप (ब) अधिमान्यता
 (क) विवेकनिष्ठ (ड) वरील सर्व 1
- (16) "पॉलिटिकल सिस्टिम" या ग्रंथाचा लेखक कोण ?
 (अ) अरिस्टॉटल (ब) बेंटले
 (क) कॅटलिन (ड) डेव्हिड इंस्टन 1
- (17) "राज्यशास्त्र हे शक्तीचे शास्त्र होय." असे कोण म्हणतो ?
 (अ) रॉबर्ट (ब) रूसो
 (क) कॅटलिन (ड) लॉस्वेल 1
- (18) "अधिसत्ता म्हणजे विशेष प्रकारचा प्रभाव म्हणजेच अधिमान्यता प्राप्त प्रभाव." असे कोणी म्हटले ?
 (अ) रॉबर्ट डाल्ह (ब) सिसरो
 (क) हॉब्स (ड) अॅरिस्टॉटल 1

दि बेरार जनरल एज्युकेशन सोसायटी द्वारा संचालित
सीताबाई कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, अकोला

सराव परीक्षा - २०१९

बी.ए. भाग ३

विषय :- राज्यशास्त्र

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 100

(मराठी माध्यम)

नोट :- सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. राजकीय सिद्धांताचा अर्थ व व्याप्ती स्पष्ट करा. 20
किंवा
अधिसत्तेची व्याख्या सांगून प्रकार स्पष्ट करा. 20
2. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
 - (अ) हॉब्सने सांगितलेल्या नैसर्गिक अवस्थेचे वर्णन करा. 5
 - (ब) राज्य उदयाचा ऐतिहासिक सिद्धांत लिहा. 5
 - (क) रूसोची 'सामाईक ईहा' स्पष्ट करा. 5
 - (ड) लॉकच्या मानवी त्वभावाचे वर्णन करा. 5किंवा
 - (इ) राज्य उदयाचा दैवि सिद्धांत लिहा. 5
 - (फ) राज्याचा वैधानिक दृष्टिकोण लिहा. 5
 - (ग) राज्याचा आदर्शवादी दृष्टिकोण लिहा. 5
 - (ह) 'सार्वभौमत्व' या राज्याच्या घटकाचे वर्णन करा. 5
3. योग्य पर्याय निवडा :
 - (1) सार्वभौमसत्तेचा एकतावादी सिद्धांत कोणी मांडला ?
 - (अ) प्लेटो (ब) जीन बोदिन
 - (क) जॉन ऑस्टिन (ड) मेरी पार्कर फॉलेट 1
 - (2) खालीलपैकी सार्वभौम सत्तेचे कोणते वैशिष्ट्य जाळी ?
 - (अ) निरंकुशता (ब) अदेयत्व
 - (क) अविभाज्यता (ड) कायद्याचे नियंत्रण 1
 - (3) जॉन ऑस्टिन ने सार्वभौमसत्तेचा एकतावादी सिद्धांत कोणत्या ग्रंथातून मांडला ?
 - (अ) लिव्हियाथन (ब) द रिपब्लिक
 - (क) लेक्चर्स ऑन ज्युरिसप्रूडन्स (ड) दास कॉपिटल 1
 - (4) स्वातंत्र्याचा नकारात्मक अर्थ कोणत्या शब्दाशी निगडित आहे ?
 - (अ) मुक्तता (ब) बंधनाचा अभाव
 - (क) उचित बंधने (ड) यापैकी नाही 1

- (5) "राज्याची सर्वोच्च इच्छा म्हणजे सार्वभौमसत्ता आहे." असे कुणी म्हटले ?
 (अ) विलाबी (ब) लास्की
 (क) जीन बोदॉ (ड) हॉब्स 1
- (6) सार्वभौमत्व हा कोणत्या संस्थेचा आवश्यक घटक आहे :
 (अ) सरकार (ब) न्यायपालिका
 (क) कार्यकारी मंडळ (ड) राज्य 1
- (7) राजकीय सार्वभौमसत्तेचे स्थान खालीलपैकी कोठे असते ?
 (अ) जनता (ब) संसद
 (क) राजकीय पक्ष (ड) राष्ट्रपती 1
- (8) 'ऑन लिबर्टी' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
 (अ) जे.एस. मिल (ब) बेथम
 (क) मार्क्स (ड) बोदॉ 1
- (9) अनेकसत्तावाद्यांचा कोणत्या सिद्धांतास विरोध आहे ?
 (अ) दैवी सिद्धांत (ब) एकतावादी सिद्धांत
 (क) सामाजिक करार सिद्धांत (ड) यापैकी नाही 1
- (10) अतिशासनाचा विरोध म्हणजे स्वातंत्र्य असे कोणी म्हटले ?
 (अ) सीले (ब) लास्की
 (क) बार्कर (ड) प्लेटो 1
- (11) सार्वभौमत्व या शब्दाची उत्पत्ती कोणत्या भाषेतून झाली आहे ?
 (अ) इटालियन (ब) फ्रेंच
 (क) लॅटिन (ड) जर्मन 1
- (12) सार्वभौम सत्तेची वैशिष्ट्ये कोणती ?
 (अ) निरंकुशता (ब) अविभाज्यता
 (क) स्थायित्व (ड) वरील सर्व 1
- (13) 'लिबर्टी' या शब्दाची उत्पत्ती कोणत्या भाषेत आढळते ?
 (अ) इटालियन (ब) फ्रेंच
 (क) लॅटिन (ड) जर्मन 1
- (14) जीन बोदॉ कोणत्या देशाशी संबंधित आहे ?
 (अ) जर्मनी (ब) ग्रेट ब्रिटन
 (क) फ्रांस (ड) इटली 1
- (15) खालीलपैकी मतदान करण्याचा अधिकार हां कोणता अधिकार आहे ?
 (अ) आर्थिक अधिकार (ब) सांस्कृतिक अधिकार
 (क) राजकीय अधिकार (ड) सामाजिक अधिकार 1

- (16) खालीलपैकी नैसर्गिक अधिकार सिद्धांताचे समर्थन कोण करतो ?
- (अ) हॉब्स (ब) लॉक
(क) रूसो (ड) वरील सर्व 1
- (17) स्विकृत नागरीत्व कुणाशी निगडित असणारा आहे ?
- (अ) स्थानिक लोक (ब) परकीय लोक
(क) स्थानिक व परकीय दोन्ही (ड) यापैकी नाही 1
- (18) आर्थिक स्वातंत्र्याची कल्पना कोणी मांडली ?
- (अ) अँडम रिमथ (ब) कार्ल मार्क्स
(क) केन्स (ड) डेव्हिड रिकार्डो 1
- (19) 'The New State' हा अनेक सत्तावादाचे गुणधर्म दाखविणारा ग्रंथ कोणाचा आहे ?
- (अ) प्रा. लास्की (ब) मिस फॉलेट
(क) जी.डी.एच. कोल (ड) मेटलॅन्ड 1
- (20) अनेकसत्तावादी विचारवंत राज्यच्या कोणत्या ?
- (अ) कायदा (ब) राज्याचे सर्वश्रेष्ठत
(क) न्याय (ड) यापैकी नाही 1
4. न्यायाची संकल्पनाचे वर्णन करून न्यायाचे प्रकार स्पष्ट करा. 20
किंवा
- समता म्हणजे काय ? समता आणि स्वातंत्र्य यातील संबंध स्पष्ट करा. 20
5. थोडक्यात उत्तरे लिहा :
- (अ) सामाजिक परिवर्तनाचा चक्राकार सिद्धांत स्पष्ट करा. 5
(ब) सामाजिक परिवर्तनाला कारणीभूत ठरलेल्या आर्थिक घटकांचे वर्णन करा. 5
(क) सामाजिक परिवर्तनाचा रूढवादी सिद्धांत स्पष्ट करा. 5
(ड) सामाजिक परिवर्तनावर निर्धारित टाकणारा लोकसंख्या घटक स्पष्ट करा. 5
- किंवा
- (इ) राजकीय विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा. 5
(फ) कल्याणकारी राज्याची कोणतेही पांच कार्ये लिहा. 5
(ग) कल्याणकारी राज्याचा अर्थ स्पष्ट करा. 5
(ह) सामाजिक परिवर्तनाचा निर्धारणवादी सिद्धांत स्पष्ट करा. 5